Draft Release Version

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता क्रम पाठः

षष्ठ काण्डे, तृतीयः प्ररुनः

Table of Contents

6	कृ	ष्ण र	यजुर्वे	दीय	तैत्तिर	ोय स	ंहिता	क्रम	पाठः	•••••	••••	•••••	•••••	3
ϵ	5.3	ষষ্ঠ	काण	डे त	ृतीयः	प्रइन	: -	सोमम	न्त्रब्रा	ह्मर्णा	नेरूप	गं	•••••	3
			_											

षष्ठ काण्डे - तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

6 कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता क्रम पाठः

6.3 षष्ठ काण्डे तृतीयः प्रश्नः – सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS 6.3.1.1 - Kramam । । । । चात्वालाद् धिष्णियान् । धिष्णियानुप । उप वपति । वपति योनिः । योनिर् वै । वै यज्ञस्य । यज्ञस्य चात्वालम् । चात्वालम् ँयज्ञस्य । यज्ञस्य सयोनित्वाय । सयोनित्वाय देवाः । सयोनित्वायेति सयोनि – त्वायं । देवा वै । वै यज्ञम् । यज्ञम् परा । पराऽजयन्त । अजयन्त तम् । तमाग्नींद्धात् । आग्नींद्धात् पुनः । आग्नीद्धादित्याग्नि-इद्धात् । पुनरपं । अपाजयन्न् । अजयन्नेतत् । एतद् वै । वै यज्ञस्य । यज्ञस्यापराजितम् । अपराजितम् "यत् । अपराजितमित्यपरा – जितम् । यदाग्नीद्धम् । आग्नीद्धम् ँयत् । आग्नीद्धमित्याग्नि – इद्धम् । यदाग्नीद्धात् । आग्नीद्धाद् धिष्णियान् । आग्नीद्धादित्याग्नि – इद्धात् । धिष्णियान्. विहरति । विहरति यत् । विहरतीति वि – हरति । यदेव । एव यज्ञस्य । यज्ञस्यापराजितम् । अपराजितम् ततः । अपराजितमित्यपरा-जितम् । ततं एव । एवैनम् । एनम् पुनः । पुनस्तनुते । तनुते पराजित्यं । पराजित्यंव । पराजित्यंति परा-जित्यं। इव खलुं। खलु वै। वा एते। एते यन्ति। यन्ति ये। ये बहिष्यवमानम् । बहिष्यवमान एं सर्पन्ति । बहिष्यवमानमिति बहिः – पवमानम् । सर्पन्ति बहिष्पवमाने । बहिष्पवमाने स्तुते । बहिष्पवमान इति बहिः – पवमाने । स्तुत आह । 1 (50/60) **TS 6.3.1.2 - Kramam** आहाग्नींत् । अग्नींदग्नीत् । अग्नीदित्यग्नि – इत् । अग्नीन्. वि । वि हर । हर बर्.हिः । बर्.हि स्तृणाहि । स्तृणाहि पुरोडाशान् । पुरोडाशा ए अलम् । अलम् कुरु । कुर्विति । इति यज्ञम् । यज्ञमेव । एवापजित्य । अपजित्य पुनः । अपजित्येत्यप – जित्य । पुनस्तन्वानाः । तन्वाना यन्ति । यन्त्यङ्गारैः । अङ्गारैर् हे । द्वे सवने । द्वे इति द्वे । सवने वि । सवने इति सवने । वि हरित । हरति ञ्चलाकाभिः । ञ्चलाकाभिस्तृतीयम् । तृतीयर्ः सञ्जक्रत्वाय ।

सञ्जूत्वायार्थो । सञ्जूक्तवायेति सञ्जूक – त्वाय । अथो सम् ।
अथो इत्यथो । सम् भरति । भरत्येव । एवैनत् । एनद् धिष्णियाः ।
धिष्णिया वै । वा अमुष्मिन् । अमुष्मिन् ँलोके । लोके सोमम् ।
सोममरक्षन् । अरक्षन् तेभ्यः । तेभ्योऽधि । अधि सोमम् । सोममा ।
आऽहरन् । अहरन् तम् । तमन्ववायन् । अन्ववायन् तम् ।
अन्ववायनित्यनु – अवायन् । तम् परि । पर्यविशन् ।
अविशन्. यः । य एवम् । एवम् ँवेद । वेद विन्दते ।
विन्दते परिवेष्टारम् । 2 (50/57)

TS 6.3.1.3 - Kramam

परिवेष्टारम् ते । परिवेष्टारमिति परि – वेष्टारम् । ते सोमपीथेन ।
सोमपीथेन वि । सोमपीथेनेति सोम – पीथेन । व्याद्ध्यन्त ।
आद्ध्यन्त ते । ते देवेषु । देवेषु सोमपीथम् । सोमपीथमैच्छन्त ।
सोमपीथमिति सोम – पीथम् । ऐच्छन्त तान् । तान् देवाः ।
देवा अब्रुवन्न् । अब्रुवन् हेह्रे । हेह्रे नामनी । हेह्रे इति हे – हे ।
नामनी कुरुद्ध्वम् । नामनी इति नामनी । कुरुद्ध्वमथ् । अथ् प्र ।
प्रवा । वाऽऽपस्यथं । आपस्यथं न । न वा । वेति । इत्यन्यः ।

अग्नयो वै । वा अथं । अथं धिष्णियाः । धिष्णियास्तस्मात् । तस्माद् ्रा ॥ अर्द्धकस्तेषाम् । तेषाम् ँये । ये नेदिष्ठम् । नेदिष्ठम् पर्यविशन् । पर्यविशन् ते । पर्यविशिति परि – अविशन् । ते सोमपीथम् । सोमपीथम् प्र । सोमपीथमिति सोम – पीथम् । प्राप्नुंवन् । आप्नुवन्नाहवनीयः । आहवनीयं आग्नीद्धीयः । आहवनीय इत्या – हवनीयः । आग्नीद्धीयो होत्रीयः । आग्नीद्धीय इत्याग्नि – इद्धीयः । होत्रीयो मार्जालीयः । मार्जालीयस्तस्मात् । तस्मात् तेषु । तेषु जुह्वति । जुह्वत्यतिहाय । अतिहाय वषट् । अतिहायेत्यति – हाय । वषट् करोति । करोति वि । वि हि । ह्येते । 3 (50/61)

TS 6.3.1.4 - Kramam

प्ते सोमपीथेन। सोमपीथेनाद्र्धन्त। सोमपीथेनेति सोम-पीथेन।
आद्र्धन्त देवाः। देवा वै। वै याः। याः प्राचीः। प्राचीराहृतीः।
आहुतीरजुहवुः। आहुतीरित्या-हृतीः। अजुहवुर् ये। ये पुरस्तात्।
पुरस्तादसुराः। असुरा आसन् । आसन् तान्। ताल्स्ताभिः।

ताभिः प्र । प्राणुदन्त । अनुदन्त याः । याः प्रतीचीः । प्रतीचीर् ये ।
ये पश्चात् । पश्चादसुराः । असुरा आसन् । आसन् तान् ।
ता॰स्ताभिः । ताभिरप । अपानुदन्त । अनुदन्त प्राचीः । प्राचीरन्याः ।
अन्या आहुतयः । आहुतयो हूयन्ते । आहुतय इत्या – हुतयः ।
हूयन्ते प्रत्यङ्ङ् । प्रत्यङ्ङासीनः । आसीनो धिष्णियान् । धिष्णियान् ।
व्याघारयति । व्याघारयति पश्चात् । व्याघारयतीति वि – आघारयति ।
पश्चाच् च । चैव । एव पुरस्तात् । पुरस्ताच् च । च यजमानः ।
पश्चान् पराचीः । पराचीः प्रजाः । प्रजाः प्र । प्रजा इति प्र – जाः ।
प्र वीयन्ते । वीयन्ते प्रतीचीः । प्रतीचीर् जायन्ते । 4 (50/55)

TS 6.3.1.5 - Kramam

जायन्ते प्राणाः । प्राणा वै । प्राणा इति प्र – अनाः । वा एते । एते यत् । यद् धिष्णियाः । धिष्णिया यत् । यदद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः प्रत्यङ्ङ् । प्रत्यङ् धिष्णियान् । धिष्णियानितसर्पत् । अतिसर्पत् प्राणान् । अतिसर्पेदित्यति – सर्पत् । प्राणान्थ् सम् । प्राणानिति प्र – अनान् । सङ्कर्षेत् । कर्षेत् प्रमायुकः । प्रमायुकः स्यात् ।

प्रमायुक इति प्र – मायुकः । स्यान् नाभिः । नाभिर् वै । वा एषा । एषा यज्ञस्य । यज्ञस्य यत् । यद्धोता । होतोद्रध्वः । ऊद्रध्वः खलु । खलु वै । वै नाभ्यै । नाभ्यै प्राणः । प्राणोऽवाङ् । प्राण इति प्र – अनः । अवाङपानः । अपानो यत् । अपान इत्यप – अनः । यदद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्यु प्रत्यङ्ङ् । प्रत्यङ् होतारम् । होतारमतिसर्पेत् । अतिसर्पेदपाने । अतिसर्पेदित्यति – सर्पेत् । अपाने प्राणम् । अपान इत्यप – अने । प्राणम् दद्ध्यात् । प्राणमिति प्र – अनम् । दद्ध्यात् प्रमायुकः । प्रमायुकः स्यात् । प्रमायुक इति प्र-मायुकः । स्यान्न । नाद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युरुपं । उपं गायेत् । गायेद् वाग्वीर्यः । वाग्वीर्यो वै । वाग्वीर्य इति वाक् – वीर्यः । वा अद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युर् यत् । यदद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युरुपगायेत् । उपगायेदुद्गात्रे । उपगायेदित्युप – गायेत् । उद्गात्रे वाचम् । उद्गात्र इत्युत् - गात्रे । 5 (50/63)

TS 6.3.1.6 - Kramam

वाच ए सम् । सम् प्र । प्र यच्छेत् । यच्छेदुपदासुका । उपदासुकाऽस्य । उपदासुकेत्युप – दासुका । अस्य वाक् । वाख् स्यात् । स्याद् ब्रह्मवादिनः । ब्रह्मवादिनो वदन्ति । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म-वादिनः । वदन्ति न । नासर्ंस्थिते । असर्ंस्थिते सोमें । ा अस७स्थित इत्यसम्–स्थिते । सोमेऽद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः प्रत्यङ्ङ् । प्रत्यङ्ख् सदः । सदोऽति । अतीयात् । इयादथं । अथं कथा । कथा दाक्षिणानि । दाक्षिणानि होतुम् । होतुमेति । एति यामः । यामो हि । हि सः । स तेषाम् । तेषाम् कस्मै । कस्मा अहं । अहं देवाः । देवा यामम् । यामम् वा । वाऽयामम् । अयामम् वा । वाऽनु । अनु ज्ञास्यन्ति । ज्ञास्यन्तीति । इत्युत्तरेण । उत्तरेणाग्नीद्धम् । उत्तरेणेत्युत् – तरेण । आग्नीद्धम् परीत्य । आग्नीद्ध्यमित्याग्नि – इद्धम् । परीत्यं जुहोति । परीत्येति परि – इत्यं । जुहोति दाक्षिणानि । दाक्षिणानि न । न प्राणान् । प्राणान्थ् सम् । प्राणानिति प्र – अनान् । सम् कर्.षति । कर्षित नि । न्यन्ये । अन्ये धिष्णियाः । धिष्णिया उप्यन्ते () ।

उप्यन्ते न । नान्ये । अन्ये यान् । यान् निवपति । निवपति तेन ।

निवपतिति नि – वपति । तेन तान् । तान् प्रीणाति । प्रीणाति यान् ।

यान् न । न निवपति । निवपति यत् । निवपतिति नि – वपति ।

यदनुदिशति । अनुदिशति तेन । अनुदिशतीत्यनु – दिशति ।

तेन तान् । तानिति तान् ॥ ६ (६४/७४)

(स्तुते – विन्दते – हि – वीयन्ते प्रतीची – रुद्गात्र – उप्यन्ते –

TS 6.3.2.1 - Kramam

सुवर्गाय वै । सुवर्गायेति सुवः – गाय । वा एतानि । एतानि लोकाय । लोकाय हूयन्ते । हूयन्ते यत् । यद् वैसर्जनानि । वैसर्जनानि । द्वाभ्याम् । द्वाभ्याम् गार्.हपत्ये । गार्.हपत्ये जुहोति । गार्.हपत्य इति गार्.ह – पत्ये । जुहोति द्विपात् । द्विपाद् यजमानः । द्विपादिति द्वि – पात् । यजमानः प्रतिष्ठित्ये । प्रतिष्ठित्या आग्नीद्धे । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्ये । आग्नीद्धे जुहोति । आग्नीद्धे जुहोति । आग्नीद्धे । इत्याग्नि – इद्धे । जुहोत्यन्तरिक्षे । अन्तरिक्ष एव । एवा । आ क्रमते । क्रमत आहवनीये । आहवनीये जुहोति ।

आहवनीय इत्या – हवनीये । जुहोति सुवर्गम् । सुवर्गमेव । सुवर्गमिति सुवः-गम् । एवैनम् । एनम् ँलोकम् । लोकम् गमयति । गमयति देवान् । देवान्. वै । वै सुंवर्गम् । सुवर्गम् "लोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् ँयतः । यतो रक्षां एसि । रक्षा ७ स्यजिघा ७ सन् । अजिघा ७ सन् ते । ते सोमेन । सोमेन राज्ञा । राज्ञा रक्षा ्सि । रक्षा ः स्यपहत्य । अपहत्याप्तुम् । अपहत्येत्यप – हत्यं । अप्तुमात्मानम् । आत्मानम् कृत्वा । कृत्वा सुवर्गम् । सुवर्गम् लोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकमायत्र् । आयन् रक्षसाम् । रक्षसामनुपलाभाय । अनुपलाभायात्तः । अनुपलाभायेत्यनुप – लाभाय । आत्तः सोमः । सोमों भवति । भवत्यथं । अथं वैसर्जनानि । ७ (50/61) **TS 6.3.2.2 - Kramam** वैसर्जनानि जुहोति। जुहोति रक्षसाम्। रक्षसामपहत्यै। अपहत्यै त्वम् । अपहत्या इत्यपं – हत्यै । त्वर् सोम । सोम तनूकृद्भ्यः । तनूकृद्भ्य इति । तनूकृद्भ्य इति तनूकृत् – भ्यः । इत्याह । आह तनूकृत् । तनूकृद्धि । तनूकृदितिं तनू – कृत् । ह्येषः ।

एष द्वेषोभ्यः । द्वेषोभ्योऽन्यकृतेभ्यः । द्वेषोभ्य इति द्वेषः – भ्यः । अन्यकृतेभ्य इति । अन्यकृतेभ्य इत्यन्य – कृतेभ्यः । इत्याह । आहान्यकृतानि । अन्यकृतानि हि । अन्यकृतानीत्यन्य – कृतानि । हि रक्षां एसि । रक्षां ७ स्युरु । उरु यन्ता । यन्ताऽसि । असि वरूथम् । वरूथमिति । इत्याह । आहोरु । उरुणः । नस्कृधि । कृधीति । इति वाव । वावैतत् । एतदाह । आह जुषाणः । जुषाणो अप्तुः । अप्तुराज्यस्य । आज्यस्य वेतु । वेत्विति । इत्याह । आहाप्तुम् । अप्तुमेव । एव यजमानम् । यजमानम् कृत्वा । कृत्वा सुवर्गम् । सुवर्गम् ँलोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् गमयति । गमयति रक्षसाम् । रक्षसामनुपलाभाय । अनुपलाभाया । अनुपलाभायेत्यनुप – लाभाय । आ सोमम् । सोमम् ददते । ददत आ। 8 (50/58) **TS 6.3.2.3 - Kramam** आ ग्राव्.ण्णः । ग्राव्.ण्ण आ । आ वायव्यानि । वायव्यान्या ।

आ ग्राव्.ण्णः । ग्राव्.ण्ण आ । आ वायव्यानि । वायव्यान्या । आ द्रोणकलशम् । द्रोणकलशमृत् । द्रोणकलशमिति द्रोण – कलशम् । उत् पत्नीम् । पत्नीमा । आ नयन्ति । नयन्त्यनु ।

अन्वनार्सि । अनार्सि प्र । प्र वर्तयन्ति । वर्तयन्ति यावत् । यावदेव । एवास्य । अस्यास्ति । अस्ति तेन । तेन सह । सह सुवर्गम् । सुवर्गम् ँलोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकमेति । एति नयवत्या । नयवत्यर्चा । नयवत्येति नय – वत्या । जुहोति सुवर्गस्य । सुवर्गस्य लोकस्य । सुवर्गस्येति सुवः-गस्य । लोकस्याभिनीत्यै । अभिनीत्यै ग्राव्.ण्णः । अभिनीत्या इत्यभि – नीत्यै । ग्राव्.ण्णो वायव्यानि । वायव्यानि द्रोणकलशम् । द्रोणकलशमाग्नींद्धे । द्रोणकलशमिति द्रोण – कलशम् । आग्नीद्ध उप । आग्नीद्ध इत्याग्नि – इद्धे । उप वासयति । वासयति वि । वि हि । होनम् । एनम् तैः । तैर् गृह्णते । गृह्णते यत् । यथ् सह । सहोपवासयेत् । उपवासयेदपुवायेत । उपवासयेदित्युप – वासयेत् । अपुवायेत सौम्या । सौम्यर्चा । ऋचा प्र। प्र पादयति । पादयति स्वया । स्वयैव । एवैनम् । **9** (**50/60**)

TS 6.3.2.4 - Kramam एनम् देवतया । देवतया प्र । प्र पादयति । पादयत्यदित्याः । आदित्याः सदः । सदोऽसि । अस्यदित्याः । अदित्याः सदः । सद आ। आ सींद। सीदेति। इत्याह। आह यथायजुः। यथायजुरेव । यथायजुरिति यथा-यजुः । एवैतत् । एतद् यजमानः । यजमानो वै। वा एतस्य। एतस्य पुरा। पुरा गोप्ता। गोप्ता भवति। भवत्येषः । एष वः । वो देव । देव सवितः । सवितः सोमः । सोम इति । इत्याह । आह सवितृप्रसूतः । सवितृप्रसूत एव । सवितृप्रसूत इति सवितृ – प्रसूतः । एवैनम् । एनम् देवताभ्य । देवताभ्यः सम् । सम् प्र । प्र यच्छति । यच्छत्येतत् । एतत् त्वम् । त्व ए सोम । सोम देवः । देवो देवान् । देवानुपं । उपागाः । अगा इति । इत्याह । आह देवः । देवो हि । ह्यंषः । एष सन् । सन् देवान् । 10 (50/51) TS 6.3.2.5 - Kramam देवानुपैति । उपैतीदम् । उपैतीत्युप – एति । इदमहम् । अहम् . मनुष्यः । मनुष्यो मनुष्यान् । मनुष्यानिति । इत्याह । आह मनुष्यः । मनुष्यो हि । ह्येषः । एष सन्न् । सन् मनुष्यान् । मनुष्यानुपैति ।

उपैति यत् । उपैतीत्युप – एति । यदेतत् । एतद् यजुः । यजुर् न । न ब्रूयात् । ब्रूयादप्रजाः । अप्रजा अपशुः । अप्रजा इत्यप्र – जाः । अपशुर् यजमानः । यजमनः स्यात् । स्याथ् सह । सह प्रजया । प्रजयां सह । प्रजयेति प्र – जयां । सह रायः । रायस्पोषेण । पोषेणेति । इत्याह । आह प्रजया । प्रजयैव । प्रजयेति प्र – जया । एव पशुभिः । पशुभिः सह । पशुभिरिति पशु – भिः । सहेमम् । इमम् ँलोकम् । लोकमुपावर्तते । उपावर्तते नमः । उपावर्तत इत्युप – आवर्तते । नमो देवेभ्यः । देवेभ्य इति । इत्याह । आह नमस्कारः । नमस्कारो हि । नमस्कार इति नमः – कारः । हि देवानाम् । देवाना स्वधा । स्वधा पितृभ्यः । स्वधेति स्व-धा । पितृभ्य इति । पितृभ्य इति पितृ – भ्यः । इत्याह । आह स्वधाकारः । स्वधाकारो हि । स्वधाकार इति स्वधा – कारः । हि पितृणाम् । 11 (50/61)

TS 6.3.2.6 - Kramam

पितृणामिदम् । इदमहम् । अहम् निः । निर् वरुणस्य । वरुणस्य —॥ — । — । पाञात् । पाञादिति । इत्याह । आह वरुणपाञात् । वरुणपाञादेव ।

वरुणपाशादिति वरुण – पाशात् । एव निः । निर् मुच्यते । मुच्यतेऽग्ने । अग्ने व्रतपते । व्रतपत आत्मनः । व्रतपत इति व्रत – पते । आत्मनः पूर्वा । पूर्वा तनूः । तनूरादेया । आदेयेति । ॥ ॥ । आदेयेत्या – देया । इत्याहुः । आहुः कः । को हि । हि तत् । तद् वेद । वेद यत् । यद् वसीयान् । वसीयान्थ् स्वे । स्वे वशे । वशे भूते। भूते पुनः। पुनर् वा। वा ददाति। ददाति न। न वा। वेति । इति ग्रावाणः । ग्रावाणो वै । वै सोमस्य । सोमस्य राज्ञः । राज्ञों मलिम्लुसेना । मलिम्लुसेना यः । मलिम्लुसेनेति मिलम्लु – सेना । य एवम् । एवम् ँविद्वान् । विद्वान् ग्राव्.ण्णः । ग्राव्.ण्ण आग्नीद्धे । आग्नीद्ध्र उपवासयति । आग्नीद्ध्र इत्याग्नि – इद्ध्रे । उपवासयति न । उपवासयतीत्युप – वासयति । नैनम् । एनम् मलिम्लुसेना । मलिम्लुसेना विन्दति () । मलिम्लुसेनेति मलिम्लु – सेना । विन्दतीति विन्दति ॥ 12 (50/57) (अर्थ – ददते – स्वया – सन्थ् – स्वधाकारो हि – विन्दति) (A2)

वैष्णव्यर्चा । ऋचा हुत्वा । हुत्वा यूपम् । यूपमच्छ । अच्छैति । एति वैष्णवः । वैष्णवो वै । वै देवतया । देवतया यूपः । यूपः स्वया । स्वयैव । एवैनम् । एनम् देवतया । देवतयाऽच्छ । अच्छैति । एत्यति । अत्यन्यान् । अन्यानगाम् । अगाम् न । नान्यान् । अन्यानुप । उपागाम् । अगामिति । इत्याह । आहाति । अति हि । ह्यान्यान् । अन्यानेति । एति न । नान्यान् । अन्यानुपैति । उपैत्यर्वाक् । उपैतीत्युप – एति । अर्वाक् त्वा । त्वा परैः । परैरविदम् । अविदम् परः । परोऽवरैः । अवरैरिति । इत्याह । आहार्वाक् । अर्वाग्घि ।

TS 6.3.3.1 - Kramam

होनम् । एनम् परैः । परैर् विन्दति । विन्दति परः । परोऽवरैः ।

मद्ध्वाऽनकु । अनक्त्वित । इत्याह । आह तेजसा । तेजसैव । एवैनम् । एनमनिक्त । अनक्त्योषधे । ओषधे त्रायस्व । त्रायस्वैनम् । एन ७ स्वधिते । स्वधिते मा । स्वधित इति स्व – धिते । मैनम् । एन एन एन हिं एसी: । हिं एसीरिति । इत्याह । आह वर्जः । वज्रो वै । वै स्वधितिः । स्वधितिः शान्त्यै । स्वधितिरिति स्व – धितिः । शान्त्यै स्वधितेः । स्वधितेर् वृक्षस्य । स्वधितेरिति स्व – धितेः । वृक्षस्य बिभ्यतः । बिभ्यतः प्रथमेन । प्रथमेन शकलेन । शकलेन सह। सह तेजः। तेजः परा। परा पति। पति यः। यः प्रथमः। प्रथमः शकलः । शकलः परापतेत् । परापतेत् तम् । परापतेदिति परा - पतेत् । तमपि । अप्या । आ हरेत् । हरेथ् सर्तेजसम् । सतंजसमेव । सतंजसमिति स – तेजसम् । 14 (50/57) TS 6.3.3.3 - Kramam एवैनम् । एनमा । आ हरति । हरतीमे । इमे वै । वै लोकाः । लोका यूपात् । यूपात् प्रयतः । प्रयतो बिभ्यति । प्रयत इति प्र – यतः । बिभ्यति दिवम् । दिवमग्रेण । अग्रेण मा । मा लेखीः । लेखीरन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् मद्ध्येन । मद्ध्येन मा । मा हिर््सीः ।

हि एसीरिति । इत्याह । आहैभ्यः । एभ्य एव । एवैनम् । एनम् ँलोकेभ्यः । लोकेभ्यः शमयति । शमयति वनस्पते । वनस्पते शतवल्.शः । शतवल्.शो वि । शतवल्.श इति शत – वल्.शः । वि रोह । रोहेति । इत्याव्रश्चने । आव्रश्चने जुहोति । आव्रश्चन इत्या – व्रश्चने । जुहोति तस्मात् । तस्मादाव्रश्चनात् । आव्रश्चनाद् वृक्षाणाम् । आव्रश्चनादित्या – व्रश्चनात् । वृक्षाणाम् भूया एसः । भूया एस उत् । उत् तिष्ठन्ति । तिष्ठन्ति सहस्रवल्.शाः । सहस्रवल्.शा वि । सहस्रवल्.शा इति सहस्र – वल्.शाः । वि वयम् । वय 🗸 रुहेम । रुहेमेति । इत्याह । आहाशिषम् । आशिषमेव । आशिषमित्या – शिषम् । एवैताम् । एतामा । आ शास्ते । शास्तेऽनक्षसङ्गम् । अनक्षसङ्गम् ँवृश्चेत् । अनक्षसङ्गमित्यनक्ष – सङ्गम् । 15 (50/57)

TS 6.3.3.4 - Kramam

वृश्चेद् यत् । यदक्षसङ्गम् । अक्षसङ्गम् ँवृश्चेत् । अक्षसङ्गमित्यक्ष-सङ्गम् । वृश्चेदंधईषम् । अधईषम् ँयजमानस्य । अधईषमित्यधः-ईषम् । यजमानस्य प्रमायुकम् । प्रमायुक७ स्यात् ।

प्रमायुकमिति प्र – मायुकम् । स्याद् यम् । यम् कामयेत । कामयेताप्रतिष्ठितः । अप्रतिष्ठितः स्यात् । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति – स्थितः । स्यादिति । इत्यारोहम् । आरोहम् तस्मै । आरोहमित्या – रोहम् । तस्मै वृश्चेत् । वृश्चेदेषः । एष वै । वै वनस्पतीनाम् । वनस्पतीनामप्रतिष्ठितः । अप्रतिष्ठितोऽप्रतिष्ठितः । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति – स्थितः । अप्रतिष्ठित एव । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति – स्थितः । एव भवति । भवति यम् । यम् कामयेत । ा ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ अपर्णम् तस्मै । तस्मै शुष्काग्रम् । शुष्काग्रम् ँवृश्चेत् । शुष्काग्रमिति शुष्क - अग्रम् । वृश्चेदेषः । एष वै । वै वनस्पतीनाम् । वनस्पतीनामपशव्यः । अपशव्योऽपशुः । अपशुरेव । एव भवति । भवति यम् । यम् कामयेत । कामयेत पशुमान् । पशुमान्थ् स्यात् । पशुमानिति पशु – मान् । स्यादिति । इति बहुपर्णम् । बहुपर्णम् तस्मै । बहुपर्णमिति बहु – पर्णम् । तस्मै बहुशाखम् ।

बहुशाखम् वृश्चेत् । बहुशाखमिति बहु – शाखम् । वृश्चेदेषः । एष वै । वै वनस्पतीनाम् । 16 (50/61)

TS 6.3.3.5 - Kramam

वनस्पतीनाम् पशर्वः । पशर्वः पशुमान् । पशुमानेव । पशुमानिति पशु – मान् । एव भवति । भवति प्रतिष्ठितम् । प्रतिष्ठितम् ँवृश्चेत् । प्रतिष्ठितमिति प्रति – स्थितम् । वृश्चेत् प्रतिष्ठाकांमस्य । प्रतिष्ठाकामस्यैषः । प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा – कामस्य । एष वै । वै वनस्पतीनाम् । वनस्पतीनाम् प्रतिष्ठितः । प्रतिष्ठितो यः । प्रतिष्ठित इति प्रति – स्थितः । यः समे । समे भूम्यै । भूम्यै स्वात् । स्वाद् योनेः । योने रूढः । रूढः प्रति । प्रत्येव । एव तिष्ठति । तिष्ठति यः । यः प्रत्यङ्ङ् । प्रत्यङ्ङुपनतः । उपनतस्तम् । उपनत इत्युपं – नतः । तम् वृश्चेत् । वृश्चेथ्सः । स हि । हि मेधम् । मेधमभि । अभ्युपनतः । उपनतः पञ्चारिलम् । उपनत इत्युपं – नतः । पञ्चारिलम् तस्मै । पञ्चारिलमिति पञ्च - अरिलम् । तस्मै वृश्चेत् । वृश्चेद् यम् । यम् कामयेत । कामयेतोप । उपैनम् । एनमुत्तरः । उत्तरो यज्ञः ।

उत्तर इत्युत् – तरः । यज्ञो नमेत् । नमेदिति । इति पञ्चाक्षरा । पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः । पञ्चाक्षरेति पञ्च-अक्षरा । पङ्किः पाङ्कः । पाङ्को यज्ञः । यज्ञ उप । उपैनम् । एनमुत्तरः । उत्तरो यज्ञः । उत्तर इत्युत् – तरः । यज्ञो नमति । **17** (**50/60**) TS 6.3.3.6 - Kramam नमति षडरिलम् । षडरिलम् प्रतिष्ठाकामस्य । षडरिलमिति षट् – अरिलम् । प्रतिष्ठाकामस्य षट् । प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा – कामस्य । षड् वै । वा ऋतवः । ऋतवं ऋतुषु । ऋतुष्वेव । एव प्रति । प्रति तिष्ठति । तिष्ठति सप्तारिलम् । सप्तारिलम् पश्कामस्य । सप्तारिलिमिति सप्त – अरिलम् । पशुकामस्य सप्तपदा । पशुकामस्येति पशु – कामस्य । सप्तपदा शक्वरी । सप्तपदेति सप्त – पदा । शक्वरी पश्वः । पश्वः शक्वरी । राक्वरी पुशून् । पुशूनेव । एवाव । अव रुन्धे । रुन्धे नवारिलम् । नवारत्मिम् तेजस्कामस्य । नवारत्निमिति नव – अरत्निम् । तेजस्कामस्य त्रिवृता । तेजस्कामस्येति तेजः – कामस्य । त्रिवृता स्तोमेन । त्रिवृतेति त्रि – वृता । स्तोमेन सम्मितम् ।

```
सम्मितम तेजः । सम्मितमिति सम् – मितम् । तेजस्त्रिवृत् ।
त्रिवृत् तेजस्वी । त्रिवृदितिं त्रि – वृत् । तेजस्व्येव । एव भवति ।
भवत्येकादशारिलम् । एकादशारिलमिन्द्रियकामस्य ।
एकांदशारिलमित्येकांश – अरिलम् । इन्द्रियकांमस्यैकांदशाक्षारा ।
इन्द्रियकामस्येतींन्द्रिय – कामस्य । एकांदशाक्षरा त्रिष्टुक् ।
एकांदशाक्षरेत्येकांदश – अक्षरा । त्रिष्टुगिन्द्रियम् । इन्द्रियम् त्रिष्टुक् ।
त्रिष्टुगिन्द्रियावी । इन्द्रियाव्येव । एव भवति । भवति पञ्चदशारिलम् ।
पञ्चदशारिलम् भ्रातृव्यवतः । पञ्चदशारिलमिति
पञ्चदश - अरिलम् । भ्रातृव्यवतः पञ्चदशः । भ्रातृव्यवत इति
भ्रातृव्य – वतः । पञ्चदशो वज्रः । पञ्चदश इति पञ्च – दशः ।
वजो भातृव्याभिभूत्यै । भ्रातृव्याभिभूत्यै सप्तदशारिलम् ।
भ्रातृव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य – अभिभूत्यै । सप्तदशारिलम्
प्रजाकामस्य । सप्तदंशारिलमिति सप्तदंश – अरिलम् ।
प्रजाकामस्य सप्तद्शः । प्रजाकामस्येति प्रजा – कामस्य ।
सप्तदशः प्रजापतिः । सप्तदश इति सप्त – दशः ।
```

```
प्रजापतिः प्रजापतेः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः ।
प्रजापतेराप्त्यै ()। प्रजापतेरिति प्रजा – पते।
आप्त्या एकविञ्ञात्यरिलम् । एकविञ्ञात्यरिलम् प्रतिष्ठाकामस्य ।
एकवि एशत्यरिलिमित्येकवि एशति – अरिलम् ।
प्रतिष्ठाकामस्यैकवि ज्ञाः । प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा – कामस्य ।
एकवि एकः स्तोमानाम् । एकवि एकः इत्येक – वि एकः । स्तोमानाम्
प्रतिष्ठा । प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्यै । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । प्रतिष्ठित्या
अष्टाश्रिः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । अष्टाश्रिर् भवति ।
अष्टाश्रिरित्यष्टा – अश्रिः । भवत्यष्टाक्षरा । अष्टाक्षरा गायत्री ।
अष्टाक्षरेत्यष्टा – अक्षरा । गायत्री तेजः । तेजो गायत्री । गायत्री
गायत्री । गायत्री यज्ञमुखम् । यज्ञमुखम् तेजसा । यज्ञमुखमिति
यज्ञ-मुखम् । तेजसैव । एव गायत्रिया । गायत्रिया यज्ञमुखेन ।
यज्ञमुखेन सम्मितः । यज्ञमुखेनेति यज्ञ – मुखेन ।
सम्मित इति सम् – मितः ॥ 18 (69/100)
```

(जुषे – सतेजस – मनक्षसङ्गम् – बहुशाखम् वृश्चेदेष वै – यज्ञ उपैनमुत्तरो यज्ञ – आप्त्या – एकान्नविङ्शतिश्च) (A3) TS 6.3.4.1 - Kramam पृथिव्यै त्वा । त्वाऽन्तरिक्षाय । अन्तरिक्षाय त्वा । त्वा दिवे । दिवे त्वा । त्वेति । इत्याह । आहैभ्यः । एभ्य एव । एवैनम् । एनम् ँलोकेभ्यः । लोकेभ्यः प्र । प्रोक्षति । उक्षति पराञ्चम् । पराञ्चम् प्र । प्रोक्षति । उक्षति पराङ् । पराङ्ङिव । इव हि । हि सुवर्गः । सुवर्गो लोकः । सुवर्ग इति सुवः – गः । लोकः क्रूरम् । क्रूरमिव । इव वै । वा एतत् । एतत् करोति । करोति यत् । यत् खनति । खनत्यपः । अपोऽव । अव नयति । नयति शान्त्यै । शान्त्यै यवमतीः । यवमतीरव । यवमतीरिति यव – मतीः । अव नयति । नयत्यूर्क् । ऊर्ग् वै । वै यवः । यवो यजमानेन । यजमानेन यूपः । यूपः सम्मितः । सम्मितो यावान् । सम्मित् इति सम् – मितः । यावानेव । एव यजमानः । यजमानस्तावतीम् । तावतीमेव । एवास्मिन्न् । अस्मिन्नूर्जम् । ऊर्जम् दधाति । दधाति पितृणाम् । 19 (50/53)

TS 6.3.4.2 - Kramam पितृणा 🗸 सदनम् । सदनमसि । असीति । इति बर्.हिः । बर्.हिरव । ा । अव स्तृणाति । सृणाति पितृदेवत्यम् । पितृदेवत्य एं हि । निखातम् यत् । निखातमिति नि – खातम् । यद् बर्.हिः । बर्.हिरनवस्तीर्य । अनवस्तीर्य मिनुयात् । अनवस्तीर्येत्यनव-स्तीर्य । मिनुयात् पितृदेवत्यः । पितृदेवत्यो निखातः । पितृदेवत्य इति पितृ – देवत्यः । निखातः स्यात् । निखात इति नि – खातः । स्याद् बर्.हिः । बर्.हिरवस्तीर्य । अवस्तीर्य मिनोति । अवस्तीर्येत्यव – स्तीर्य । मिनोत्यस्याम् । अस्यामेव । एवैनम् । एनम् मिनोति । मिनोति यूपशकलम् । यूपशकलमव । यूपशकलमिति यूप – शकलम् । अवास्यति । अस्यति सर्तेजसम् । सतंजसमेव । सतंजसमिति स – तेजसम् । एवैनम् । एनम् मिनोति । मिनोति देवः । देवस्त्वा । त्वा सविता । सविता मद्ध्वा । मद्ध्वां उनकु । अनक्तिवति । इत्याह । आह तेजसा । तेजसैव । एवैनम् । एनमनिक । अनिक सुपिप्पलाभ्यः । सुपिप्पलाभ्यस्त्वा ।

षष्ठ काण्डे - तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

TS 6.3.4.3 - Kramam

मुञ्चति तस्मात् । तस्माच्छीर्.षतः । शीर्.षत ओषधयः । ओषधयः फलम् । फलम् गृह्णन्ति । गृह्णन्त्यनिकः । अनिक्त तेजः । तेजो वै । वा आज्यम् । आज्यम् "यजमानेन । यजमानेनाग्निष्ठा । अग्निष्ठाऽश्रिः । अग्निष्ठेत्यग्नि – स्था । अश्रिः सम्मिता । सम्मिता यत् । सम्मितेति सम् – मिता । यदंग्निष्ठाम् । अग्निष्ठामश्रिम् । अग्निष्ठामित्यग्नि – स्थाम् । अश्रिमनिकः । अनिकः यजमानम् । यजमानमेव । एव तेजसा । तेजसाऽनिक । अनक्त्यान्तम् । । आन्तमन्तिकः । आन्तमित्या – अन्तम् । अनक्त्यान्तम् । आन्तमेव । आन्तमित्या – अन्तम् । एव यजमानम् । यजमानम् तेजसा । तेजसाऽनिक । अनिक सर्वतः । सर्वतः परि । परि मृशति । मृश्चात्यपरिवर्गम् । अपरिवर्गमेव । अपरिवर्गमित्यपरि – वर्गम् । एवास्मिन् । अस्मिन् तेजः । तेजो दधाति । दधात्युत् । उद् दिवम् ।

TS 6.3.4.4 - Kramam

कल्पयित वैष्णवः । वैष्णवो वै । वै देवतया । देवतया यूपः ।

यूपः स्वया । स्वयैव । एवैनम् । एनम् देवतया । देवतया कल्पयित ।

कल्पयित द्वाभ्याम् । द्वाभ्याम् कल्पयित । कल्पयित द्विपात् । द्विपाद्

यजमानः । द्विपादिति द्वि – पात् । यजमानः प्रतिष्ठित्यै । प्रतिष्ठित्यै

यम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । यम् कामयेत । कामयेत

तेजसा । तेजसैनम् । एनम् देवताभिः । देवताभिरिन्द्रियेण । इन्द्रियेण

वि । व्यर्द्धयेयम् । अर्द्धयेयमिति । इत्यन्निष्ठाम् । अग्निष्ठाम् तस्य ।

अग्निष्ठामित्यग्नि – स्थाम् । तस्याश्रिम् । अश्रिमाहवनीयात् ।

आहवनीयादित्थम् । आहवनीयादित्या – हवनीयात् । इत्थम् वा ।

वेत्थम् । इत्थम् वा । वाऽति । अति नावयेत् । नावयेत् तेजसा ।

तेजसैव। एवैनम्। एनम् देवताभिः। देवताभिरिन्द्रियेण । इन्द्रियेण वि। व्यर्खयति। अर्ख्यति यम्। यम् कामयेत। कामयेत तेजसा। तेजसैनम्। एनम् देवताभिः। देवताभिरिन्द्रियेण। इन्द्रियेण सम्। समर्खयेयम्। अर्खयेयमिति। इत्यग्निष्ठाम्। 22 (50/54)

TS 6.3.4.5 - Kramam

अग्निष्ठाम् तस्य । अग्निष्ठामित्यग्नि – स्थाम् । तस्याश्रिम् । अश्रिमाहवनीयेन । आहवनीयेन सम् । आहवनीयेनेत्या-हवनीयेन । सम् मिनुयात् । मिनुयात् तेजसा । तेजसैव । एवैनम् । एनम् देवताभिः । देवताभिरिन्द्रियेण । इन्द्रियेण सम् । समर्द्धयति । अर्द्धयति ब्रह्मवनिम् । ब्रह्मवनिम् त्वा । ब्रह्मवनिमिति ब्रह्म – वनिम् । त्वा क्षत्रवनिम् । क्षत्रवनिमिति । क्षत्रवनिमिति क्षत्र – वनिम् । इत्याह । आह यथायजुः । यथायजुरेव । यथायजुरिति यथा–यजुः । पुवैतत् । पुतत् परि । परि व्ययति । व्ययत्यूर्क् । ऊर्ग् वै । वै रशना । रशना यजमानेन । यजमानेन यूपः । यूपः सम्मितः । सम्मितो यजमानम् । सम्मित इति सम् – मितः । यजमानमेव । एवोर्जा । ऊर्जा सम् । समर्द्धयति । अर्द्धयति नाभिदघ्ने । नाभिदघ्ने परि ।

नाभिद्द्य इति नाभि – द्र्ये । परि व्ययति । व्ययति नाभिद्ध्ने ।
नाभिद्ध्न एव । नाभिद्ध्न इति नाभि – द्र्ये । एवास्मे ।
अस्मा ऊर्जम् । ऊर्जम् द्रधाति । द्रधाति तस्मात् । तस्मान्
नाभिद्ध्ने । नाभिद्ध्न ऊर्जा । नाभिद्ध्न इति नाभि – द्र्ये । ऊर्जा ।
भुञ्जते । भुञ्जते यम् । यम् कामयेत । कामयेतोर्जा । ऊर्जनम् ।

एनम् ँवि । 23 (50/59)

TS 6.3.4.6 - Kramam

व्यर्द्धयेयम् । अर्द्धयेयमिति । इत्यूद्ध्वाम् । ऊद्ध्वाम् ँवा । वा तस्य । तस्यावाचीम् । अवाचीम् ँवा । वाऽव । अवोहेत् । जहेदूर्जा । ऊर्जेव । एवैनम् । एनम् ँवि । व्यर्द्धयिति । अर्द्धयिति । व्यर्द्धयिति । अर्द्धयिति । यदि वा यदि कामयेत । कामयेत वर् जुकः । वर जुकः पर्जन्यः । पर्जन्यः स्यात् । स्यादिति । इत्यवाचीम् । अवाचीमव । अवोहेत् । उहेद् वृष्टिम् । वृष्टिमेव । एव नि । नि यच्छति । यच्छति यदि । वृद्धिम् । कामयेतावर जुकः । अवर जुकः स्यात् । स्यादिति । इत्यूद्ध्वाम् । ऊद्ध्वाम्त् । उद्देहत् । उहेद् वृष्टिम् । वृष्टिमेव । एवोत् । उद्दर्धाम् । उद्ध्वाम्त् । उद्दर्धाम् । उद्ध्वाम् । उद्दर्धाम् । उद्दर्धाम् । पृत्वात् । पृत्वात् । पृत्वातम् । पृत्वात् । पृत्वातम् । पृत्वात् । पृत्वातम् । पृत्वात् । पृत्वातम् ।

निखातम् मनुष्याणाम् । निखातमिति नि – खातम् । मनुष्याणामूद्र्धम् । ऊद्र्धम् निखातात् । निखातादा । निखातादिति नि – खातात् । आ रशनायाः । रशनाया ओषधीनाम् । ओषधीनाङ् रशना । रशना विश्वेषाम् । विश्वेषाम् देवानाम् । 24 (50/52) TS 6.3.4.7 - Kramam देवानामूद्र्धम् । ऊद्र्ध्वर् रञ्चनायाः । रञ्चनायाः आ । आ चुषालात् । चषालादिन्द्रस्य । इन्द्रस्य चषालम् । चषालण् साद्ध्यानाम् । साद्ध्यानामतिरिक्तम् । अतिरिक्त ए सः । अतिरिक्तमित्यति – रिक्तम् । स वै। वा एषः। एष सर्वदेवत्यः। सर्वदेवत्यो यत्। सर्वदेवत्य इति सर्व – देवत्यः । यद् यूपः । यूपो यत् । यद् यूपम् । यूपम् मिनोति । मिनोति सर्वाः । सर्वा एव । एव देवताः । देवताः प्रीणाति । प्रीणाति यज्ञेन । यज्ञेन वै । वै देवाः । देवाः सुवर्गम् । सुवर्गम् ँलोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकमायन्न् । आयन् ते । तेऽमन्यन्त । अमन्यन्त मनुष्याः । मनुष्यां नः । नोऽन्वाभविष्यन्ति । अन्वाभविष्यन्तीति । अन्वाभविष्यन्तीत्यनु – आभविष्यन्ति । इति ते । ते यूपेन ।

यूपेन योपयित्वा । योपयित्वा सुवर्गम् । सुवर्गम् लोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकमायन् । आयन् तम् । तमृषयः । ऋषयो यूपेन । यूपेनैव । एवानु । अनु प्र । प्राजानन्न् । अजानन् तत् । तद् यूपस्य । यूपस्य यूपत्वम् । यूपत्वम् यत् । यूपत्वमितिं यूप – त्वम् । 25 (50/56) TS 6.3.4.8 - Kramam यद् यूपम् । यूपम् मिनोति । मिनोति सुवर्गस्य । सुवर्गस्य लोकस्य । सुवर्गस्येति सुवः – गस्य । लोकस्य प्रज्ञात्यै । प्रज्ञात्यै पुरस्तात् । प्रज्ञात्या इति प्र – ज्ञात्यै । पुरस्तात् मिनोति । मिनोति पुरस्तात् । पुरस्ताद्धि । हि यज्ञस्य । यज्ञस्य प्रज्ञायते । प्रज्ञायतेऽप्रज्ञातम् । प्रज्ञायत इति प्र – ज्ञायते । अप्रज्ञात 🗸 हि । अप्रज्ञातमित्यप्रं – ज्ञातम् । हि तत् । तद् यत् । यदतिपन्ने । अतिपन्न आहुः । अतिपन्न इत्यति – पन्ने । आहुरिदम् । इदम् कार्यम् । कार्यमासीत् । आसीदिति । इति साद्ध्याः । साद्ध्या वै । वै देवाः । देवा यज्ञम् । यज्ञमित । अत्यमन्यन्त । अमन्यन्त तान् । तान्. यज्ञः । यज्ञो न । नास्पृंशत् ।

अस्पृशत् तान् । तान्. यत् । यद् यज्ञस्य । यज्ञस्यातिरिक्तम् । अतिरिक्तमासींत् । अतिरिक्तमित्यति – रिक्तम् । आसीत् तत् । तदस्पृशत् । अस्पृशदतिरिक्तम् । अतिरिक्तम् वै । अतिरिक्तमित्यति – रिक्तम् । वा एतत् । एतद् यज्ञस्य । यज्ञस्य यत् । यदग्नौ । अग्नावग्निम् । अग्निम् मथित्वा । मथित्वा प्रहरित । प्रहरत्यतिरिक्तम् । प्रहरतीति प्र – हरति । अतिरिक्तमेतत् () । अतिरिक्तमित्यति – रिक्तम् । एतद् यूपस्य । 26 (50/59) TS 6.3.4.9 - Kramam ्रयूपस्य यत् । यदूद्र्ध्वम् । ऊद्र्ध्वम् चषालात् । चषालात् तेषाम् । तेषाम् तत् । तद् भागधेयम् । भागधेयम् तान् । भागधेयमिति भाग – धेयम् । तानेव । एव तेन । तेन प्रीणाति । प्रीणाति देवाः । देवा वै । वै स७स्थिते । स७स्थिते सोमे । स७स्थित इति सम् – स्थिते । सोमे प्र । प्र सुचः । सुचोऽहरन्न् । अहरन् प्र । प्र यूपम् । यूपम् ते । तेऽमन्यन्त । अमन्यन्त यज्ञवेशसम् । यज्ञवेशसम् वै । यज्ञवेशसमिति यज्ञ – वेशसम् । वा इदम् । इदम् कुर्मः । कुर्म इति । इति ते । ते प्रस्तरम् । प्रस्तर७ स्रुचाम् ।

प्रस्तरमिति प्र – स्तरम् । स्रुचाम् निष्क्रयणम् । निष्क्रयणमपश्यत् । यूपस्य स७स्थिते । स७स्थिते सोमे । स७स्थित इति सम्-स्थिते । सोमे प्र । प्र प्रस्तरम् । प्रस्तरज् हरति । प्रस्तरमिति प्र – स्तरम् । रित जुहोति । जुहोति स्वरुम् । स्वरुमयज्ञवेशसाय । अयज्ञवेशसायेत्ययज्ञ – वेशसाय ॥ 27 (42/49) (दधाति – प्रत्यु – चा – समर्व्हयेयमित्यू – र्जैनम् – विश्वेषाम् – यूपत्व – मतिरिक्तमेतद् – द्विचत्वारिङ्शच्च) (A4) **TS 6.3.5.1 - Kramam** साध्या वै । वै देवाः । देवा अस्मिन् । अस्मिन् ँलोके । लोक आंसन् । आसन् न । नान्यत् । अन्यत् किम् । किम् चन । चन मिषत् । मिषत् ते । तेऽग्निम् । अग्निमेव । एवाग्नये । अग्नये मेधाय । मेधाया । आऽलंभन्त । अलभन्त न । न हि । ह्यन्यत् । अन्यदालम्भ्यम् । आलम्भ्यमविन्दन् । आलम्भ्यमित्या – लम्भ्यम् । अविन्दन् ततः । ततो वै । वा इमाः । इमाः प्रजाः । प्रजाः प्र । प्रजा इति प्र – जाः । प्राजायन्त । अजायन्त यत् । यदग्नौ ।

अग्नावग्निम् । अग्निम् मथित्वा । मथित्वा प्रहरति । प्रहरित प्रजानाम् । प्रहरतीति प्र – हरित । प्रजानाम् प्रजननाय । प्रजानामिति प्र – जानाम् । प्रजननाय रुद्रः । प्रजननायेति प्र - जननाय । रुद्रो वै । वा एषः । एष यत् । यदग्निः । अग्निर् यजमानः । यजमानः पशुः । पशुर् यत् । यत् पशुम् । पशुमालभ्यं । आलभ्याग्निम् । आलभ्येत्या – लभ्य । अग्निम् मन्थेत् । मन्थेद् रुद्राय । रुद्राय यजमानम् । यजमानमपि । 28 (50/56) अपि दद्ध्यात् । दद्ध्यात् प्रमायुकः । प्रमायुकः स्यात् । प्रमायुक इति प्र – मायुकः । स्यादर्थो । अथो खलु । अथो इत्यर्थो । खल्वाहुः । आहुरग्निः । अग्निः सर्वाः । सर्वा देवताः । देवता ह्विः । हविरेतत् । एतद् यत् । यत् पशुः । पशुरिति । इति यत् । यत् पशुम् । पशुमालभ्यं । आलभ्याग्निम् । आलभ्येत्या – लभ्यं । अग्निम् मन्थति । मन्थति हव्यायं । हव्यायैव । एवासन्नाय । आसन्नाय सर्वाः । आसन्नायेत्या – सन्नाय । सर्वा देवताः । देवता जनयति । जनयत्युपाकृत्य । उपाकृत्यैव ।

उपाकृत्येत्युप – आकृत्य । एव मन्थ्यः । मन्थ्यस्तत् । तन् न । नेव । इवालब्धम् । आलब्धम् न । आलब्धमित्या – लब्धम् । नेव । इवानालब्धम् । अनालब्धमग्नेः । अनालब्धमित्यना – लब्धम् । अग्नेर् जनित्रम् । जनित्रमसि । असीति । इत्याह । आहाग्नेः । अग्नेर्. हि । ह्यंतत् । एतज् जनित्रम् । जनित्रम् "वृषणौ । वृषणौ स्थः । स्थ इति । इत्याह । आह वृषणौ । वृषणौ हि । 29 (50/57) TS 6.3.5.3 - Kramam होतौ । एतावुर्वशी । उर्वश्यसि । अस्यायुः । आयुरसि । असीति । इत्याह । आह मिथुनत्वाय । मिथुनत्वाय घृतेन । मिथुनत्वायेति मिथुन – त्वायं । घृतेनाक्ते । अक्ते वृषणम् । अक्ते इत्यक्ते । वृषणम् दधाथाम् । दधाथामिति । इत्याह । आह वृषणम् । वृषण 🗸 हि । होते । एते दधाते । एते इत्येते । दधाते ये । दधाते इति दधाते । ये अग्निम् । ये इति ये । अग्निम् गायत्रम् । गायत्रम् छन्दः । छन्दोऽनु । अनु प्र । प्र जायस्व । जायस्वेति । इत्याह । आह छन्दोभिः । छन्दोभिरेव । छन्दोभिरिति छन्दः – भिः ।

```
षष्ठ काण्डे - तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)
```

एवैनम् । एनम् प्र । प्र जनयति । जनयत्यग्नये । अग्नये मथ्यमानाय । मथ्यमानायानुं । अनुं ब्रूहि । ब्रूहीतिं । इत्याह । आह सावित्रीम् । सावित्रीमृचम् । ऋचमनु । अन्वाह । आह सवितृप्रसूतः । सवितृप्रसूत एव । स्वितृप्रसूत इति सवितृ – प्रसूतः । एवैनम् । एनम् मन्थति । मन्थति जातायं । जातायानु । अनु ब्रूहि । ब्रूहि प्रह्रियमाणाय । 30 (50/57) TS 6.3.5.4 - Kramam प्रह्रियमाणायानु । प्रह्रियमाणायेति प्र – ह्रियमाणाय । अनु ब्रहि । ब्रूहीति । इत्याह । आह काण्डेकाण्डे । काण्डेकाण्ड एव । काण्डेकाण्ड इति काण्डे – काण्डे । एवैनम् । एनम् क्रियमाणे । क्रियमाणे सम् । समर्द्धयति । अर्द्धयति गायत्रीः । गायत्रीः सर्वाः । सर्वा अनु । अन्वाह । आह गायत्रछन्दाः । गायत्रछन्दा वै । गायत्रछन्दा इति गायत्र – छन्दाः । वा अग्निः । अग्निः स्वेन । स्वेनैव । एवैनम् । एनम् छन्दसा । छन्दसा सम् । समर्द्धयति । अर्द्धयत्यग्निः । अग्निः पुरा । पुरा भवति । भवत्यग्निम् । अग्निम् मथित्वा । मथित्वा प्र । प्र हरति । हरति तौ ।

तौ सम्भवन्तौ । सम्भवन्तौ यजमानम् । सम्भवन्ताविति सम् - भवन्तौ । यजमानमभि । अभि सम् । सम् भवतः । भवतो भवतम् । भवतम् नः । नः समनसौ । समनसाविति । समनसाविति स – मनसौ । इत्याह । आह ज्ञान्त्यै । ज्ञान्त्यै प्रहृत्य । प्रहृत्य जुहोति । प्रहृत्येति प्र–हृत्य । जुहोति जाताय । जातायैव । एवास्मै । अस्मा अन्नम् । अन्नमपि () । अपि दधाति । दधात्याज्येन । आज्येन जुहोति । जुहोत्येतत् । एतद् वै । वा अग्नेः । अग्नेः प्रियम् । प्रियम् धाम । धाम यत् । यदाज्यम् । आज्यम् प्रियेण । प्रियेणैव । एवैनम् । एनम् धाम्ना । धाम्ना सम् । समर्ब्धयति । अर्द्धयत्यथी । अथो तेजसा । अथो इत्यथो । तेजसेति तेजसा । 31 (68/75) (यजमान – माह वृषणौ – जातायानु ब्रूह्या – प्य – ष्टादंश च) (A5) TS 6.3.6.1 - Kramam इषे त्वा । त्वेति । इति बर्.हिः । बर्.हिरा । आ दत्ते । दत्त इच्छते । इच्छतं इव । इव हि । ह्येषः । एष यः । यो यजते । यजत उपवीः ।

उपवीरसि । उपवीरित्युप – वीः । असीति । इत्याह । आहोप ।

उप हि । होनान् । एनानाकरोति । आकरोत्युपो ।
आकरोतीत्या – करोति । उपो देवान् । उपो इत्युपो । देवान् दैवीः ।
दैवीर् विशः । विशः प्र । प्रागुः । अगुरिति । इत्याह । आह दैवीः ।
दैवीर्. हि । होताः । एता विशः । विशः सतीः । सतीर् देवान् ।
देवानुपयन्ति । उपयन्ति वहीः । उपयन्तीत्युप – यन्ति ।
वहीरुशिजः । उशिज इति । इत्याह । आहर्त्विजः । ऋत्विजो वै ।
वह्यः । वह्य उशिजः । उशिजस्तस्मात् । तस्मादेवम् ।
एवमाह । आह बृहस्पते । बृहस्पते धारय । धारया वसूनि ।
वस्नीति । इत्याह । 32 (50/54)

TS 6.3.6.2 - Kramam

आह ब्रह्म । ब्रह्म वै । वै देवानाम् । देवानाम् बृहस्पतिः । बृहस्पतिर्
ज्रह्मणा । ब्रह्मणैव । एवास्मै । अस्मै प्रशून् । प्रशूनव । अव रुन्धे ।
रुन्धे हव्या । हव्या ते । ते स्वदन्ताम् । स्वदन्तामिति । इत्याह ।
आह स्वदयति । स्वदयत्यैव । एवैनान् । एनान् देव । देव त्वष्टः ।
त्वष्ट्र वसु । वसु रण्व । रण्वेति । इत्याह । आह त्वष्टा । त्वष्टा वै ।
वै पर्शूनाम् । प्रशूनाम् मिथुनानाम् । मिथुनानाण् रूप्तृत् ।

रूपकृद् रूपम् । रूपकृदिति रूप – कृत् । रूपमेव । एव प्राुषु । प्राुषु दधाति । दधाति रेवतीः । रेवती रमद्ध्वम् । रमद्ध्वमिति । इत्याह । आह प्रावः । प्रावो वै । वै रेवतीः । रेवतीः प्राून् । प्राूनेव । एवास्मै । अस्मै रमयति । रमयति देवस्य । देवस्य त्वा । त्वा सिवतुः । सिवतुः प्रस्तवे । प्रस्तव इति । प्रस्तव इति प्र – स्वे । इति रशनाम् । 33 (50/52)

TS 6.3.6.3 - Kramam

प्र — सूत्यै । अश्विनोर् बाहुभ्याम् । बाहुभ्यामिति । बित्वानाम् । देवानामद्ध्वर्यू । अद्ध्वर्यू आस्ताम् । अद्ध्वर्यू इत्यद्ध्वर्यू । आस्ताम् पूष्णः । पूष्णो हस्ताभ्याम् । हस्ताभ्यामिति । इत्याह । आह् यत्यै । यत्या ऋतस्य । ऋतस्य त्वा । त्वा देवहविः । देवहविः । पाञ्चेना । आ रभे । रभ इति । पाञ्चेन । देवहविरिति देव — हिवः । पाञ्चेना । आ रभे । रभ इति । इत्याह । आह् सत्यम् । सत्यम् वै । वा ऋतम् । ऋत्य सत्येन । सत्यम् वै । वा ऋतम् । ऋत्य सत्येन । सत्येनैव । एवैनम् । एनमृतेन । ऋतेना । आ रभते । रभतेऽक्ष्णया ।

अक्ष्णया परि । परि हरति । हरति वद्ध्यम् । वद्ध्यल् हि ।
हि प्रत्यञ्चम् । प्रत्यञ्चम् प्रतिमुञ्चन्ति । प्रतिमुञ्चन्ति व्यावृत्त्यै ।
प्रतिमुञ्चन्तीति प्रति – मुञ्चन्ति । व्यावृत्त्यै धर्ष । व्यावृत्त्या इति
वि–आवृत्त्यै । धर्षा मानुषान् । मानुषानिति । इति नि । नि युनिक ।
युनिक धृत्यै । धृत्या अद्भ्यः । अद्भ्यस्त्वा ।
अद्भ्य इत्यत् – भ्यः । 34 (50/57)
TS 6.3.6.4 - Kramam

त्वौषधीभ्यः । ओषधीभ्यः प्र । ओषधीभ्यः इत्योषधि – भ्यः ।
प्रोक्षामि । उक्षामीति । इत्याह । आहाद्भ्यः । अद्भ्यो हि । अद्भ्य
इत्यत् – भ्यः । ह्येषः । एष ओषधीभ्यः । ओषधीभ्यः सम्भवति ।
ओषधीभ्यः इत्योषधि – भ्यः । सम्भवति यत् । सम्भवतीति
सम् – भवति । यत् पृशः । पृशुरपाम् । अपाम् पेरुः । पेरुरसि ।
असीति । इत्याह । आहैषः । एष हि । ह्यपाम् । अपाम् पाता ।
पाता यः । यो मेधाय । मेधायारभ्यते । आरभ्यते स्वात्तम् । आरभ्यत्
इत्या – रभ्यते । स्वात्तम् चित् । चिथ् सदेवम् । सदेवल् ह्व्यम् ।

सदेवमिति स – देवम् । हव्यमापः । आपो देवीः । देवीः स्वदंत ।

स्वदंतैनम् । एनमिति । इत्याह । आह स्वदयति । स्वदयत्येव । एवैनम् । एनमुपरिष्टात् । उपरिष्टात् प्र । प्रोक्षंति । उक्षत्युपरिष्टात् । उपरिष्टादेव । एवैनम् । एनम् मेद्ध्यम् । मेद्ध्यम् करोति । करोति पाययति । पाययत्यन्तरतः । अन्तरत एव । एवैनम् () । एनम् मेद्ध्यम् । मेद्ध्यम् करोति । करोत्यधस्तात् । अधस्तादुपं । उपोक्षिति । उक्षिति सर्वतः । सर्वतं एव । एवैनम् । एनम् मेद्ध्यम् । मेध्यम् करोति । करोतीति करोति ॥ 35 (60/66) (वसूनीति – प्रसव इत्य – दुभ्यो – उन्तरत एवैनम् – दर्श च) (A6) TS 6.3.7.1 - Kramam अग्निना वै । वै होत्रा । होत्रा देवाः । देवा असुरान् । असुरानिभ । अभ्यभवन् । अभवन्नग्नये । अग्नये समिद्ध्यमानाय । समिद्ध्यमानायानु । समिद्ध्यमानायेति सम् – इद्ध्यमानाय । अनु ब्रूहि । ब्रूहीति । इत्याह । आह भ्रातृव्याभिभूत्यै । भ्रातृव्याभिभूत्यै सप्तदेश । भ्रातृव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य – अभिभूत्यै । सप्तदेश सामिधेनीः ।

सप्तदशेतिं सप्त – दश । सामिधेनीरनु । सामिधेनीरितिं साम् – इधेनीः । अन्वाह । आह सप्तदशः । सप्तदशः प्रजापतिः । सप्तदश इति सप्त – दशः । प्रजापतिः प्रजापतेः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजापतेराप्त्यै । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । आप्त्यै सप्तदंश । सप्तदंशानुं । सप्तदंशति सप्त – दश । अन्वाह । आह द्वादेश । द्वादेश मासाः । मासाः पञ्च । पञ्चर्तवः । ऋतवः सः । स संम्वथ्सरः । सम्वथ्सरः सम्वथ्सरम् । सम्वथ्सर इति सम् – वथ्सरः । सम्वथ्सरम् प्रजाः । सम्वथ्सरमिति सम् – वथ्सरम् । प्रजा अनु । प्रजा इति प्र–जाः । अनु प्र। प्र जायन्ते । जायन्ते प्रजानाम् । प्रजानाम् प्रजननाय । प्रजानामिति प्र – जानाम् । प्रजननाय देवाः । प्रजननायेति प्र – जननाय । देवा वै । वै सामिधेनीः । सामिधेनीरनूच्यं । सामिधेनीरिति साम् – इधेनीः । अनूच्यं यज्ञम् । अनूच्येत्यनु – उच्यं । यज्ञम् न । नानुं । अन्वपश्यन् । अपश्यन्थ् सः । स प्रजापतिः । प्रजापतिस्तूष्णीम् ।

प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । तूष्णीमाघारम् । आघारमा । आघारमित्या – घारम् । **36** (**50/67**) TS 6.3.7.2 - Kramam आऽघारयत् । अघारयत् ततः । ततो वै । वै देवाः । देवा यज्ञम् । यज्ञमनु । अन्वपञ्यन् । अपञ्यन्. यत् । यत् तूष्णीम् । तूष्णीमाघारम् । आघारमाघारयति । आघारमित्या – घारम् । आघारयति यज्ञस्य । आघारयतीत्या – घारयति । यज्ञस्यानुख्यात्यै । अनुख्यात्या असुरेषु । अनुख्यात्या इत्यनु – ख्यात्यै । असुरेषु वै । वै यज्ञः । यज्ञ आंसीत् । आसीत् तम् । तम् देवाः । देवास्तूष्णी एहोमेन । तूष्णी एहोमेनावृञ्जत । तूष्णी एहोमेनेति तूष्णीम् - होमेनं । अवृञ्जत यत् । यत् तूष्णीम् । तूष्णीमाघारम् । आघारमाघारयति । आघारमित्या – घारम् । आघारयति भ्रातृव्यस्य । आघारयतीत्या – घारयति । भ्रातृव्यस्यैव । एव तत् । तद् युज्ञम् । यज्ञम् वृङ्के । वृङ्के परिधीन् । परिधीन्थ् सम् । परिधीनिति परि – धीन् । सम् मार्षि । मार्षि पुनाति । पुनात्येव । एवैनान् ।

एनान् त्रिस्त्रिः । त्रिस्त्रिः सम् । त्रिस्त्रिरिति त्रिः – त्रिः । सम् मार्षि ।

मार्षि त्र्यावृत् । त्र्यावृद्धि । त्र्यावृदिति त्रि – आवृत् । हि यज्ञः ।

यज्ञोऽथो । अथो रक्षसाम् । अथो इत्यथो । रक्षसामपहत्यै ।

अपहत्यै द्वादश । अपहत्या इत्यप – हृत्यै । द्वादश सम् ।

सम् पद्यन्ते । पद्यन्ते द्वादश । द्वादश मासाः । 37 (50/61)

TS 6.3.7.3 - Kramam

मासाः सम्वथ्सरः । सम्वथ्सरः सम्वथ्सरम् । सम्वथ्सर इति

सम् – वथ्सरः । सम्वथ्सरमेव । सम्वथ्सरमिति सम्–वथ्सरम् ।

एव प्रीणाति । प्रीणात्यथो । अथो सम्वथ्सरम् । अथो इत्यथो ।

सम्वथ्सरमेव । सम्वथ्सरमिति सम् – वथ्सरम् । एवास्मै ।

अस्मा उप । उप दधाति । दधाति सुवर्गस्य । सुवर्गस्य लोकस्य ।

सुवर्गस्यति सुवः – गस्य । लोकस्य समप्ट्यै । समप्ट्यै शिरः ।

समप्ट्या इति सम् – अष्ट्यै । शिरो वै । वा एतत् । एतद् यज्ञस्य ।

यज्ञस्य यत् । यदाघारः । आघारेऽग्नः । आघार इत्या – घारः ।

अग्निः सर्वाः । सर्वा देवताः । देवता यत् । यदाघारम् ।

आघारमाघारयति । आघारमित्या – घारम् । आघारयति शीर्.षतः ।

आघारयतीत्या — घारयति । शीर्.षत एव । एव यज्ञस्य ।

यज्ञस्य यजमानः । यजमानः सर्वाः । सर्वा देवताः । देवता अव ।

अव रुन्धे । रुन्धे शिरः । शिरो वै । वा एतत् । एतद् यज्ञस्य ।

यज्ञस्य यत् । यदाघारः । आघार आत्मा । आघार इत्या — घारः ।

आत्मा पशुः । पशुराघारम् । आघारमाघार्य । आघारमित्या — घारम् ।

आघार्य पशुम् । आघार्यत्या — घार्य । पशुङ् सम् । समनिति ।

अनक्त्यात्मन्न् । आत्मन्नेव । एव यज्ञस्य ।

यज्ञस्य शिरः । 38 (50/62)

TS 6.3.7.4 - Kramam

शिरः प्रति । प्रति दधाति । दधाति सम् । सम् ते । ते प्राणः ।
प्राणो वायुना । प्राण इति प्र – अनः । वायुना गच्छताम् ।
गच्छतामिति । इत्याह । आह वायुदेवत्यः । वायुदेवत्यो वै ।
वायुदेवत्य इति वायु – देवत्यः । वै प्राणः । प्राणो वायौ ।
प्राण इति प्र – अनः । वायावेव । एवास्य । अस्य प्राणम् । प्राणम् । जुहोति । प्राणमिति प्र – अनम् । जुहोति सम् । सम् यज्ञत्रैः ।
यज्ञत्रैरङ्गानि । अङ्गानि सम् । सम् यज्ञपतिः । यज्ञपतिग्रिषा ।

```
षष्ठ काण्डे - तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)
```

यज्ञपतिरिति यज्ञ – पतिः । आशिषेति । आशिषेत्या – शिषा ।
इत्याह । आह् यज्ञपतिम् । यज्ञपतिमेव । यज्ञपतिमिति यज्ञ–पतिम् ।
एवास्य । अस्याशिषम् । आशिषम् गमयति ।
आशिषमित्या – शिषम् । गमयति विश्वरूपः । विश्वरूपो वै ।
विश्वरूप इति विश्व – रूपः । वै त्वाष्ट्रः । त्वाष्ट्र उपरिष्ठात् ।
उपरिष्ठात् पशुम् । पशुमभि । अभ्यवमीत् । अमवीत् तस्मात् ।
तस्मादुपरिष्ठात् । उपरिष्ठात् पशोः । पशोर् न । नाव । अव द्यन्ति ।
द्यन्ति यत् । यदुपरिष्ठात् । उपरिष्ठात् पशुम् । पशु समनिक्ते ।
समनिक्ते मेद्ध्यम् । समनकीति सम् – अनिक्ते । मेद्ध्यमेव ।

""
एवैनम् । 39 (50/60)

TS 6.3.7.5 - Kramam

एनम् करोति । करोत्यृत्विजः । ऋत्विजो वृणीते ।
वृणीते छन्दा एसि । छन्दा ७ स्येव । एव वृणीते । वृणीते सप्त ।
सप्त वृणीते । वृणीते सप्त । सप्त ग्राम्याः । ग्राम्याः प्रशवः ।
प्रावः सप्त । सप्तारण्याः । आरण्याः सप्त । सप्तछन्दा एसि ।
छन्दा ७ स्युभयस्य । उभयस्यावरुद्ध्यै । अवरुद्ध्या एकादरा ।

अवरुद्ध्या इत्यवं – रुद्ध्यै । एकादश प्रयाजान् । प्रयाजान्. यजित । प्रयाजानिति प्र – याजान् । यजित दशं । दश वै । वै पशोः । पशोः प्राणाः । प्राणा आत्मा । प्राणा इति प्र – अनाः । आत्मैकांदशः । एकादशो यावान् । यावानेव । एव पशुः । पशुस्तम् । तम् प्र । प्र यजित । यजित वपाम् । वपामेकः । एकः परि । परि शये । शय आत्मा । आत्मैव । एवात्मानम् । आत्मानम् परि । परि शये । शये वजः । वजो वै । वै स्वधितिः । स्वधितिर् वर्जः । स्वधितिरिति स्व – धितिः । वर्जो यूपशकलः । यूपशकलो घृतम् । यूपशकल इति यूप – शकलः । घृतम् खलुं । खलु वै ()। वै देवाः। देवा वज्रम्। वज्रम् कृत्वा। कृत्वा सोमम्। सोममघ्नन् । अघ्नन् घृतेन । घृतेनाक्तौ । अक्तौ पशुम् । पशुम् त्रायेथाम् । त्रायेथामिति । इत्याह । आह वर्जेण । वर्जेणैव । एवैनम् । एनम् वञ्चे । वञ्चे कृत्वा । कृत्वाऽऽलभते । आ लभते । लभत इति लभते ॥ 40 (68/73) (आधारम् – पद्यन्ते द्वादशा – ऽऽत्मन्नेव यज्ञस्य – मेध्यमेव – खलु वा – अष्टादश च) (४७)

TS 6.3.8.1 - Kramam पर्यग्नि करोति । पर्यग्नीति परि – अग्नि । करोति सर्वहुतम् । सर्वहृतमेव । सर्वहृतमिति सर्व – हुतम् । एवैनम् । एनम् करोति । करोत्यस्कन्दाय । अस्कन्दायास्कन्नम् । अस्कन्न 🗸 हि । हि तत् । तद् यत् । यद्धुतस्य । हुतस्य स्कन्दति । स्कन्दति त्रिः । त्रिः पर्यग्नि । पर्यग्नि करोति । पर्यग्नीति परि – अग्नि । करोति त्र्यावृत् । त्र्यावृद्धि । त्र्यावृदिति त्रि-आवृत् । हि यज्ञः । यज्ञोऽथो । अथो रक्षसाम् । अथो इत्यथो । रक्षसामपहत्यै । अपहत्यै ब्रह्मवादिनः । अपहत्या इत्यपं – हत्यै । ब्रह्मवादिनो वदन्ति । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः । वदन्त्यन्वारभ्यः । अन्वारभ्यः पशू(3)ः । अन्वारभ्य इत्यनु-आरभ्यः । पशू(3)र्न । नान्वारभ्या(3)ः । अन्वारभ्या(3) इति । अन्वारभ्या(3) इत्येनु – आरभ्या(3): । इति मृत्यवें । मृत्यवै वै । वा एषः । एष नीयते । नीयते यत् । यत् पशुः । पशुस्तम् । तम् यत् । यदन्वारभेत । अन्वारभेत प्रमायुकः । अन्वारभेतेत्यनु – आरभेत । प्रमायुको यजमानः ।

प्रमायुक इति प्र – मायुकः । यजमानः स्यात् । स्यादथो । अथो – । खलु । अथो इत्यथो । खल्वाहुः । आहुः सुवर्गाय । सुवर्गाय वै । सुवर्गायेति सुवः – गाय । वा एषः । एष लोकाय । लोकाय नीयते । नीयते यत् । यत् पशुः । 41 (50/63)

TS 6.3.8.2 - Kramam

पशुरिति । इति यत् । यन् न । नान्वारभेत । अन्वारभेत सुवर्गात् । अन्वारभेतेत्यनु – आरभेत । सुवर्गाल्लोकात् । सुवर्गादिति सुवः – गात् । लोकाद् यजमानः । यजमानो हीयेत । हीयेत वपाश्रपणीभ्याम् । वपाश्रपणीभ्यामन्वारभते । वपाश्रपणीभ्यामिति वपा - श्रपणीभ्याम् । अन्वारभते तत् । अन्वारभत इत्यनु – आरंभते । तन् न । नेव । इवान्वारब्धम् । अन्वारब्धम् न । अन्वारब्धमित्यनु – आरब्धम् । नेव । इवानन्वारब्धम् । अनन्वारब्धमुपं । अनन्वारब्धमित्यनेनु – आरब्धम् । उप प्र । प्रेष्यं । इष्य होतः । होतर्. हव्या । हव्या देवेभ्यः । देवेभ्य इति । इत्याह । आहेषितम् । इषित ए हि । हि कर्म । कर्म क्रियते । क्रियते रेवतीः । रेवतीर् यज्ञपतिम् । यज्ञपतिम् प्रियधा । यज्ञपतिमिति यज्ञ – पतिम् ।

प्रियधाऽऽविंशत । प्रियधेतिं प्रिय – धा । आ विंशत । विशतेति । इत्याह । आह यथायजुः । यथायजुरेव । यथायजुरिति यथा–यजुः । एवैतत् । एतदग्निनां । अग्निनां पुरस्तात् । पुरस्तादेति । एति रक्षसाम् । रक्षसामपहत्यै । अपहत्यै पृथिव्याः । अपहत्या इत्यपं – हत्यै । पृथिव्याः सम्पृचः । सम्पृचः पाहि । सम्पृच इति सम् – पृचः । पाहीति । इति बर्.हिः । बर्.हिरुपं । **42** (**50/61**) TS 6.3.8.3 - Kramam उपास्यित । अस्यत्यस्कन्दाय । अस्कन्दायास्कन्नम् । अस्कन्न 🗸 हि । हि तत् । तद् यत् । यद् बर् हिषं । बर् हिष् स्कन्दति । स्कन्दत्यथो । अथो बर्.हिषदम् । अथो इत्यथो । बर्.हिषदमेव । बर्.हिषदमिति बर्.हि - सदम् । एवैनम् । एनम् करोति । करोति पराङ् । पराङा । आ वर्तते । वर्ततेऽद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः पशोः । पशोः सम्(2)ज्ञप्यमानात् । सम्(2)ज्ञप्यमानात् पशुभ्यः । सम्(2)ज्ञप्यमानादिति सम् – ज्ञप्यमानात् । पशुभ्यं एव । पशुभ्य इति पुशु – भ्यः । एव तत् । तन् नि । नि हुते । हुत आत्मनः । आत्मनोऽनावस्काय । अनावस्काय गच्छति ।

अनावस्कायेत्यना – व्रस्काय । गच्छति श्रियम् । श्रियम् प्र । प्र पश्न्। पश्नाप्नोति । आप्नोति यः । य एव । एवम् वैद । वेद पश्चाल्लोका । पश्चाल्लोका वै । पश्चाल्लोकेति पश्चात्–लोका । वा एषा । एषा प्राचीं । प्राच्युदानीयते । उदानीयते यत् । उदानीयत इत्युत् – आनीयते । यत् पत्नीं । पत्नी नमः । नमस्ते । त आतान । आतानेति । आतानेत्या – तान । इत्याह । आहादित्यस्य । आदित्यस्य वै । वै रञ्मयः () । रञ्मयं आतानाः । 43 (50/58) TS 6.3.8.4 - Kramam आतानास्तेभ्यः । आताना इत्या – तानाः । तेभ्यं एव । एव नमः । नमस्करोति । करोत्यनर्वा । अनर्वा प्र । प्रेहि । इहीति । इत्याह । आह भ्रातृव्यः । भ्रातृव्यो वै । वा अर्वा । अर्वा भ्रातृव्यापनुत्त्यै । भातृव्यापनुत्त्यै घृतस्य । भ्रातृव्यापनुत्त्या इति भ्रातृव्य – अपनुत्त्यै । घृतस्यं कुल्याम् । कुल्यामनुं । अनुं सह । सह प्रजयां । प्रजयां सह । प्रजयेति प्र – जयां । सह रायः । रायस्पोषेण । पोषेणेति । इत्याह । आहाशिषम् । आशिषमेव । आशिषमित्या – शिषम् । एवैताम् । एतामा । आ शास्ते ।

शास्ते आपः । आपो देवीः । देवीः शुद्धायुवः । शुद्धायुव इति । शुद्धायुव इति शुद्ध – युवः । इत्याह । आह यथायजुः । यथायजुरेव । यथायजुरिति यथा – यजुः । एवैतत् । एतदित्येतत् ॥ ४४ (37/43) (लोकाय नीयते यद् – बर्.ही – रञ्मयः – सप्तत्रिर्भ्शच्च) (A8) TS 6.3.9.1 - Kramam पशोर् वै । वा आलब्धस्य । आलब्धस्य प्राणान् । आलंब्धस्येत्या – लब्धस्य । प्राणान्छुक् । प्राणनिति प्र – अनान् । शुगृच्छति । ऋच्छति वाक् । वाक् ते । त आ । आ प्यायताम् । प्यायताम् प्राणः । प्राणस्ते । प्राण इति प्र – अनः । त आ । आ प्यायताम् । प्यायतामिति । इत्याह । आह प्राणेभ्यः । प्राणेभ्य एव । प्राणेभ्य इति प्र – अनेभ्यः । एवास्य । अस्य शुचम् । शुचर् शमयति । शमयति सा । सा प्राणेभ्यः । प्राणेभ्योऽधि । प्राणेभ्य इति प्र - अनेभ्यः । अधि पृथिवीम् । पृथिवी ए शुक् । शुक् प्र । प्र विश्वति । विश्वति शम् । शमहोभ्याम् । अहोभ्यामिति । अहों भ्यामित्यहंः – भ्याम् । इति नि । नि नयति ।

नयत्यहोरात्राभ्याम् । अहोरात्राभ्यामेव । । ॥ । । ॥ अहोरात्राभ्यामित्यहः – रात्राभ्याम् । एव पृथिव्यै । पृथिव्यै शुचम् । र्गुचर् रामयति । रामयत्योषधे । ओषधे त्रायस्व । त्रायस्वैनम् । एन ७ स्वधिते । स्वधिते मा । स्वधित इति स्व – धिते । मैनम् । एन एन एन हिं एसी रिति । इत्याह । आह वर्जः । वज्रो वै । वै स्वधितिः । स्वधितिः शान्त्यै । स्वधितिरिति स्व - धितिः । 45 (50/59) TS 6.3.9.2 - Kramam शान्त्यै पार्श्वतः । पार्श्वत आ । आच्छ्यति । छ्यति मद्ध्यतः । मद्ध्यतो हि । हि मनुष्याः । मनुष्या आच्छ्यन्ति । आच्छ्यन्ति ... तिरश्चीनम् । आच्छ्यन्तीत्या – छ्यन्ति । तिरश्चीनमा । आच्छ्यति । ण । । । । । । । छ्यत्यनूचीनम् । अनूचीन ् हि । हि मनुष्याः । मनुष्या आच्छ्यन्ति । आच्छ्यन्ति व्यावृत्त्यै । आच्छ्यन्तीत्या – छ्यन्ति । व्यावृत्त्यै रक्षंसाम् । व्यावृत्त्या इति वि – आवृत्त्यै । रक्षंसाम् भागः । भागोंऽसि । असीति । इति स्थविमतः । स्थविमतो बर्.हिः । बर्.हिरक्त्वा । अक्त्वाऽपं । अपास्यित । अस्यत्यस्ना । अस्नैव ।

षष्ठ काण्डे - तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

एव रक्षा ्सि । रक्षा ्सि निरवदयते । निरवदयत इदम् । निरवदयत इति निः – अवदयते । इदमहम् । अह ् रक्षः । रक्षोऽधमम् । अधमम् तमः । तमो नयामि । नयामि यः । योऽस्मान् । अस्मान् देष्टि । द्वेष्टि यम् । यम् च । च वयम् । वयम् द्विष्मः । द्विष्म इति । इत्याह । आह द्वौ । द्वौ वाव । वाव पुरुषौ । पुरुषौ यम् । यम् च । चैव । एव देष्टि । 46 (50/54)

TS 6.3.9.3 - Kramam

देष्टि यः । यश्च । चैनम् । एनम् देष्टि । देष्टि तौ । तावुभौ ।

उभावधमम् । अधमम् तमः । तमो नयति । नयतीषे । इषे त्वा ।

त्वेति । इति वपाम् । वपामृत् । उत् खिदति । खिदतीच्छते ।

इच्छत इव । इव हि । ह्येषः । एष यः । यो यजते । यजते यत् ।

यदुपतृन्द्यात् । उपतृन्द्याद् रुद्रः । उपतृन्द्यादित्युप – तृन्द्यात् ।

म्रद्रोऽस्य । अस्य प्रशून् । प्रशून् घातुकः । घातुकः स्यात् ।

स्याद् यत् । यन् न । नोपतृन्द्यात् । उपतृन्द्यादयता ।

उपतृन्द्यादित्युप – तृन्द्यात् । अयता स्यात् । स्यादन्यया ।

अन्ययोपतृणति । उपतृणत्यन्यया । उपतृणतीत्युप – तृणति ।

अन्यया न । न धृत्यै । धृत्यै घृतेन । घृतेन द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी प्र । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । प्रोर्ण्वाथाम् । ऊर्ण्वाथामिति । इत्याह । आह द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी एव । । । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । एव रसेन । रसेनानिक । अनक्त्यच्छिन्नः । अच्छिन्नो रायः । 47 (50/55) TS 6.3.9.4 - Kramam रायः सुवीरः । सुवीर इति । सुवीर इति सु – वीरः । इत्याह । आह यथायजुः । यथायजुरेव । यथायजुरिति यथा–यजुः । एवैतत् । एतत् क्रूरम् । क्रूरमिव । इव वै । वा एतत् । एतत् करोति । करोति यत् । यद् वपाम् । वपामुत्खिदति । उत्खिदत्युरु । उत्खिदतीत्युत् – खिदति । उर्वन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षमनु । अन्विहि । । । । ॥ इहीति । इत्याह । आह शान्त्यै । शान्त्यै प्र । प्र वै । वा एषः । एषोऽस्मात् । अस्माल्लोकात् । लोकाच् च्यवते । च्यवते यः । यः पशुम् । पशुम् मृत्यवे । मृत्यवे नीयमानम् । नीयमानमन्वारभते । अन्वारभंते वपाश्रपणी । अन्वारभंत इत्यनु – आरभते ।

वपाश्रपणी पुनः । वपाश्रपणी इति वपा – श्रपणी । पुनरन्वारभते । अन्वारभतेऽस्मिन्न् । अन्वारभत इत्यनु – आरभते । अस्मिन्नेव । एव लोके । लोके प्रति । प्रति तिष्ठति । तिष्ठत्यग्निना । अग्निना पुरस्तात् । पुरस्तादेति । एति रक्षसाम् । रक्षसामपहत्यै । अपहत्या अथो । अपहत्या इत्यप – हत्यै । अथो देवताः । अथो इत्यथो । देवता एव । एव हव्येन । हव्येनानु । ४८ (५०/५८)

TS 6.3.9.5 - Kramam

अन्वेति । एति न । नान्तमम् । अन्तममङ्गारम् । अङ्गारमित । अति हरेत् । हरेद् यत् । यदन्तमम् । अन्तममङ्गारम् । अङ्गारमितहरेत् । अतिहरेद् येवताः । अतिहरेदित्यित – हरेत् । देवता अति । अति मन्येत । मन्येत वायो । वायो वि । वायो इति वायो । वीहि । इहि स्तोकानाम् । स्तोकानामिति । इत्याह । आह तस्मात् । तस्माद् विभक्ताः । विभक्ताः स्तोकाः । विभक्ताः इति वि – भक्ताः । स्तोका अव । अव पद्यन्ते । पद्यन्तेऽग्रम् । अग्रम् वै । वा एतत् । एतत् पर्शूनाम् । पर्शूनाम् यत् । यद् वपा । वपाऽग्रम् । अग्रमोषधिनाम् । ओषधिनाम् बर्.हिः । बर्.हिरग्रेण । अग्रेणैव ।

एवाग्रम् । अग्र ए सम् । समर्व्धयति । अर्व्धयत्यथौ । अथो ओषधीषु । अथो इत्यथों । ओषधीष्वेव । एव पशून् । पशून् प्रति । प्रतिष्ठापयति । स्थापयति स्वाहाकृतीभ्यः । स्वाहाकृतीभ्यः प्र । स्वाहाकृतीभ्य इति स्वाहाकृति – भ्यः । प्रेष्यं । इष्येति । इत्याह () । आह यज्ञस्य । 49 (50/55) TS 6.3.9.6 - Kramam यज्ञस्य समिष्ट्यै । समिष्ट्यै प्राणापानौ । समिष्ट्या इति सम् – इष्ट्यै । प्राणापानौ वै । प्राणापानाविति प्राण – अपानौ । वा एतौ । एतौ पंशूनाम् । पशूनाम् "यत् । यत् पृषदाज्यम् । पृषदाज्यमात्मा । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । आत्मा वपा । वपा पृषदाज्यम् । पृषदाज्यमभिघार्य । पृषदाज्यमिति पृषत् - आज्यम् । अभिघार्यं वपाम् । अभिघार्येत्यंभि - घार्यं । वपामभि । अभि घारयति । घारयत्यात्मन् । आत्मन्नेव । एव पंशूनाम् । पशूनाम् प्राणापानौ । प्राणापानौ दधाति । प्राणापानाविति प्राण-अपानौ । दधाति स्वाहा । स्वाहोद्र्धनभसम् । ऊद्रध्वनभसम् मारुतम् । ऊद्रध्वनभसमित्यूद्रध्व – नभसम् ।

मारुतम् गच्छतम् । गच्छतमिति । इत्याह । आहोद्र्धनभाः । ऊद्र्धनभा ह । ऊद्र्धनभा इत्यूद्र्ध – नभाः । ह स्म । स्म वै । वै मारुतः । मारुतो देवानाम् । देवानाम् वपाश्रपणी । वपाश्रपंणी प्र । वपाश्रपंणी इति वपा – श्रपंणी । प्र हरित । हरति तेन । तेनैव । एवैने । एने प्र । एने इत्येने । प्र हरति । हरति विषूची । विषूची प्र । विषूची इति विषूची । प्र हरति । हरति तस्मात् । तस्माद् विष्वञ्चौ । विष्वञ्चौ प्राणापानौ । प्राणापानाविति प्राण - अपानौ ॥ 50 (46/57) (स्वधिति – श्रैवा – च्छिन्नो – हव्येने – ष्येत्याह – षट्चत्वारिङ्शच्च) (A9) TS 6.3.10.1 - Kramam पुरोडाशम् निः । निर् वपति । वपति समेधम् । समेधमेव । समेधमिति स – मेधम् । एवैनम् । एनमा । आ लभते । लभते वपया। वपया प्रचर्य। प्रचर्य पुरोडाशेन। प्रचर्येति प्र – चर्य। पुरोडाशेन प्र। प्र चरित । चरत्यूर्क् । ऊर्ग् वै । वै पुरोडाशः ।

पुरोडाश ऊर्जम् । ऊर्जमेव । एव पशूनाम् । पशूनाम् मद्ध्यतः । मद्ध्यतो दधाति । दधात्यथो । अथो पञोः । अथो इत्यथो । पशोरेव । एव छिद्रम् । छिद्रमपि । अपि दधाति । दधाति पृषदाज्यस्य । पृषदाज्यस्योपहत्य । पृषदाज्यस्येति पृषत् – आज्यस्य । उपहत्य त्रिः । उपहत्येत्युप – हत्य । त्रिः पृच्छति । पृच्छति शृतम् । शृत्र हवी(3)ः । हवी(3)ः शमितः । शमितरिति । इति त्रिषत्याः । त्रिषत्या हि । त्रिषत्या इति त्रि-सत्याः । हि देवाः । देवा यः । योऽशृतम् । अशृत ए शृतम् । शृतमाह । आह सः । स एनसा । एनसा प्राणापानौ । प्राणापानौ वै । प्राणापानाविति प्राण – अपानौ । वा एतौ । एतौ पंशूनाम् । पशूनाम् यत् । 51 (50/58) TS 6.3.10.2 - Kramam यत् पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् प्रशोः । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । पशोः खलु । खलु वै । वा आलब्धस्य । आलब्धस्य हृदयम् । आलब्धस्येत्या – लब्धस्य । हृदयमात्मा ।

आत्माऽभि । अभि सम् । समेति । एति यत् । यत् पृषदाज्येनं । पृषदाज्येन हृदयम् । पृषदाज्येनेति पृषत् – आज्येन । हृदयमभिघारयति । अभिघारयत्यात्मन्न् । अभिघारयतीत्यभि – घारयति । आत्मन्नेव । एव पेशूनाम् । पुशूनाम् प्राणापानौ । प्राणापानौ दंधाति । प्राणापानाविति प्राणा-अपानौ । दधाति पशुना । पशुना वै । वै देवाः । देवाः सुवर्गम् । सुवर्गम् ँलोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकमायत्र् । आयन् ते । तेऽमन्यन्त । अमन्यन्त मनुष्याः । मनुष्यां नः । नोऽन्वाभविष्यन्ति । अन्वाभविष्यन्तीति । अन्वाभविष्यन्तीत्यनु – आभविष्यन्ति । इति तस्य । तस्य शिरः । शिरिश्छत्वा । छित्वामेधम् । मेधम् प्र । प्राक्षारयन् । अक्षारयन्थ् सः । स प्रक्षः । प्रक्षोऽभवत् । अभवत् तत् । तत् प्रक्षस्य । प्रक्षस्य प्रक्षत्वम् । प्रक्षत्वम् वत् । प्रक्षत्वमिति प्रक्ष - त्वम् । यत् प्लक्षशाखा । प्लक्षशाखोत्तरबर्.हिः । प्लक्षशाखेते प्लक्ष – शाखा । उत्तरबर्.हिर् भवति ।

उत्तरबर्.हिरित्युत्तर – बर्.हिः । भवति समेधस्य । समेधस्यैव । समें धस्येति स – मेधस्य । एव पशोः । 52 (50/61) TS 6.3.10.3 - Kramam पशोरवं । अवं द्यति । द्यति पशुम् । पशुम् ँवै । वै ह्रियमाणम् । ह्रियमाण् रक्षाण्सि । रक्षाण्स्यनु । अनु सचन्ते । सचन्ते उन्तरा । अन्तरा यूपम् । यूपम् च । चाहवनीयम् । आहवनीयम् च । आहवनीयमित्या – हवनीयम् । च हरति । हरति रक्षसाम् । रक्षसामपहत्यै । अपहत्यै पशोः । अपहत्या इत्यप – हत्यै । पशोर वै । वा आलब्धस्य । आलब्धस्य मनः । आलब्धस्येत्या – लब्धस्य । मनोऽपं । अपं क्रामित । क्रामति मनोतायै । मनोतायै हविषः । हविषोऽवदीयमानस्य । अवदीयमानस्यानु । अवदीयमानस्येत्यव-दीयमानस्य । अनु ब्रहि । ब्रूहीति । इत्याह । आह मनः । मन एव । एवास्य । अस्याव । अव रुन्धे । रुन्ध एकादश । एकादशावदानानि । अवदानान्यव । अवदानानीत्यव – दानानि । अव द्यति । द्यति दशे । दश वै । वै पशोः । पशोः प्राणाः । प्राणा आत्मा । प्राणा इति प्र – अनाः ।

आत्मैकादशः । एकादशो यावान् । यावानेव । एव पशुः । पशुस्तस्य । तस्याव । अव द्यति । 53 (50/56) TS 6.3.10.4 - Kramam द्यति हृदयस्य । हृदयस्याग्रे । अग्रेऽव । अव द्यति । द्यत्यर्थ । अथ जिह्वायाः । जिह्वाया अथ । अथ वक्षसः । वक्षसो यत् । यद् वै । वै हृदयेन । हृदयेनाभिगच्छति । अभिगच्छति तत् । । । । ॥ । अभिगच्छतीत्यभि – गच्छति । तज् जिह्नया । जिह्नया वदति । वदति यत् । यज् जिह्वया । जिह्वया वदति । वदति तत् । तदुरसः । उरसोऽर्धि । अधि निः । निर्वदिति । वदत्येतत् । एतद् वै । वै पशोः । पञोर् यथापूर्वम् । यथापूर्वम् वस्य । यथापूर्वमिति यथा – पूर्वम् । यस्यैवम् । एवमवदायं । अवदायं यथाकामम् । अवदायेत्यव-दायं । यथाकाममुत्तरेषाम् । यथाकाममिति यथा-कामम् । उत्तरेषामवद्यति । उत्तरेषामित्युत् – तरेषाम् । अवद्यति यथापूर्वम् । अवद्यतीत्यव – द्यति । यथापूर्वमेव । यथापूर्वमिति यथा – पूर्वम् । एवास्य । अस्य पशोः । पशोरवत्तम् । अवत्तम् भवति ।

भवति मद्ध्यतः । मद्ध्यतो गुदस्य । गुदस्याव । अव द्यति । द्यति मद्ध्यतः । मद्ध्यतो हि । हि प्राणः । प्राण उत्तमस्य । प्राण इति प्र – अनः । उत्तमस्याव । उत्तमस्येत्युत् – तमस्य । अव द्यति । द्यत्युत्तमः । 54 (50/59)

TS 6.3.10.5 - Kramam

उत्तमो हि । उत्तम इत्युंत् – तमः । हि प्राणः । प्राणो यदि । प्राण ा । । । । । । । । । इति प्र–अनः । यदीतरम् । इतरम् यदि । यदीतरम् । इतरमुभयम् । उभयमेव । एवाजामि । अजामि जायमानः । जायमनो वै । वै ब्राह्मणः । ब्राह्मणस्त्रिभिः । त्रिभिर्. ऋणवा । त्रिभिरिति त्रि-भिः । ऋणवा जायते । ऋणवेत्यृण – वा । जायते ब्रह्मचर्येण । ब्रह्मचर्येणर्.षिभ्यः । ब्रह्मचर्येणेति ब्रह्म – चर्येण । ऋषिभ्यो यज्ञेन । ऋषिभ्य इत्यृषि – भ्यः । यज्ञेन देवेभ्यः । देवेभ्यः प्रजया । प्रजया पितृभ्यः । प्रजयेति प्र – जया । पितृभ्य एषः । पितृभ्य इति पितृ – भ्यः । एष वै । वा अनृणः । अनृणो यः । यः पुत्री । पुत्री यज्वा । यज्वा ब्रह्मचारिवासी । ब्रह्मचारिवासी तत् । ब्रह्मचारिवासीति ब्रह्मचारि – वासी । तदवदानैः । अवदानैरेव ।

```
षष्ठ काण्डे - तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)
```

```
अवदानैरित्यव – दानैः । एवाव । अव दयते । दयते तत् ।
तदवदानानाम् । अवदानानामवदानत्वम् ।
अवदानानामित्यव – दानानाम् । अवदानत्वम् देवासुराः ।
अवदानत्वमित्यवदान – त्वम् । देवासुराः सम्याः । देवासुरा इति
देव – असुराः । सम्यता आसन्न् । सम्यता इति सम् – यत्ताः ।
आसन् ते । ते देवाः । देवा अग्निम् । अग्निमंब्रुवन्न् ।
अबुवन् त्वया । त्वया वीरेणं । वीरेणासुरान् । असुरानभि ।
अभि भवाम । भवामेति ( ) । इति सः । 55 (50/64)
TS 6.3.10.6 - Kramam
सोंऽब्रवीत् । अब्रवीद् वरम् । वरम् वृणै । वृणै पञोः ।
पशोरंद्धारम् । उद्धरमुत् । उद्धारमित्युत्–हारम् । उद्धरै ।
हरा इति । इति सः । स एतम् । एतमुद्धारम् । उद्धारमुत् ।
उद्धारमित्युत् – हारम् । उदहरत । अहरत दोः । दोः पूर्वार्द्धस्य ।
पूर्वार्द्धस्य गुदम् । पूर्वार्द्धस्येति पूर्व – अर्द्धस्य । गुदम् मद्ध्यतः ।
मद्ध्यतः श्रोणिम् । श्रोणिम् जघनार्द्धस्य । जघनार्द्धस्य ततः ।
जघनार्द्धस्येति जघन – अर्द्धस्य । ततो देवाः । देवा अभवत्र ।
```

अभवन् परा । पराऽसुराः । असुरा यत् । यत् त्र्यङ्गाणाम् । त्र्यङ्गाणा*र्* समवद्यति । त्र्यङ्गाणामिति त्रि – अङ्गानाम् । समवद्यति भ्रातृव्याभिभूत्यै । समवद्यतीति सम् – अवद्यति । भातृव्याभिभूत्यै भवति । भातृव्याभिभूत्या इति भातृव्य-अभिभूत्यै । भवत्यात्मना । आत्मना परा । पराऽस्य । अस्य भ्रातृव्यः । भ्रातृव्यो भवति । भवत्यक्ष्णया । अक्ष्णयाऽव । अव द्यति । द्यति तस्मात् । तस्मादक्ष्णया । अक्ष्णया पश्चः । पश्चोऽङ्गानि । अङ्गानि प्र । प्र हरन्ति । हरन्ति प्रतिष्ठित्यै । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै ॥ 56 (45/52) (एतौ पशूनाएं – समेधस्यैव – तस्या वी – त्तमस्याव द्यती – ति – पञ्चचत्वारि*्*शच्च) (A10) **TS 6.3.11.1 - Kramam** मेदसा सुचौ । सुचौ प्र । प्रोर्णोति । ऊर्णोति मेदोरूपाः । मेदोरूपा वै। मेदोरूपा इति मेदः - रूपाः। वै पशवः। पशवो रूपम्।

रूपमेव । एव पशुषुं । पशुषुं दधाति । दधाति यूषन्न् । यूषन्नवधाय ।

अवधाय प्र । अवधायेत्यव – धाय । प्रोर्णोति । ऊर्णोति रसः ।

रसो वै। वा एषः । एष पश्चाम् । पश्चाम् ँयत् । यद् यूः ।

यू रसम् । रसमेव । एव पशुषु । पशुषु दधाति । दधाति पार्श्वेन ।

पार्श्वेन वसाहोमम् । वसाहोमम् प्र । वसाहोममिति वसा – होमम् ।

प्र यौति । यौति मद्ध्यम् । मद्ध्यम् वै । वा एतत् । एतत् पश्चाम् ।

पश्चाम् ँयत् । यत् पार्श्वम् । पार्श्वल् रसः । रस एषः ।

एष पश्चाम् । पश्चाम् ँयत् । यद् वसा । वसा यत् । यत् पार्श्वन ।

पार्श्वेन वसाहोमम् । वसाहोमम् प्रयौति । वसाहोममिति

वसा – होमम् । प्रयौति मद्ध्यतः । प्रयौतीति प्र – यौति ।

मद्ध्यत एव । एव पश्चाम् । पश्चाल रसम् । रसम् दधाति ।

दधाति घनन्ति । घनन्ति वै। 57 (50/55)

TS 6.3.11.2 - Kramam

वा एतत् । एतत् पशुम् । पशुम् ँयत् । यथ् सम्(2)ज्ञपयन्ति ।
सम्(2)ज्ञपयन्त्यैन्द्रः । सम्(2)ज्ञपयन्तीति सम् – ज्ञपयन्ति ।
ऐन्द्रः खलु । खलु वै । वै देवतया । देवतया प्राणः । प्राण ऐन्द्रः ।
प्राण इति प्र – अनः । ऐन्द्रोऽपानः । अपान ऐन्द्रः ।
अपान इत्यप – अनः । ऐन्द्रः प्राणः । प्राणो अङ्गेअङ्गे ।

प्राण इति प्र – अनः । अङ्गेअङ्गे नि । अङ्गेअङ्ग इत्यङ्गे – अङ्गे । नि देद्ध्यत् । देद्ध्यदिति । इत्याह । आह प्राणापानौ । प्राणापानावेव । प्राणापानाविति प्राण – अपानौ । एव पशुषु । पशुषु दधाति । दधाति देव । देव त्वष्टः । त्वष्टर् भूरि । भूरि ते । ते सण्सम् । सण्समेतु । सण्समिति सम् – सम् । एत्विति । इत्याह । आह त्वाष्ट्राः । त्वाष्ट्रा हि । हि देवतया । देवतया परावः । परावो विषुरूपाः । विषुरूपा यत् । विषुरूपा इति विषु – रूपाः । यथ् सलक्ष्माणः । सलक्ष्माणो भवथ । सलक्ष्माण इति स – लक्ष्माणः । भवथेति । इत्याह । आह विषुरूपाः । विषुरूपा हि । विषुरूपा इति विषु – रूपाः । होते । एते सन्तः । सन्तः सलक्ष्माणः । सलक्ष्माण एतर्.हि । सलक्ष्माण इति स – लक्ष्माणः । एतर्.हि भवन्ति । भवन्ति देवत्रा । देवत्रा यन्तम् । देवत्रेति देव – त्रा । यन्तमवसे । 58 (50/62) TS 6.3.11.3 - Kramam अवसे सखायः । सखायोऽनुं । अनुं त्वा । त्वा माता । माता पितरः । पितरो मदन्त् । मदन्त्विति । इत्याह । आहानुमतम् । अनुमतमेव ।

अनुमतमित्यनु – मतम् । एवैनम् । एनम् मात्रा । मात्रा पित्रा । पित्रा सुवर्गम् । सुवर्गम् ँलोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् गमयति । गमयत्यर्द्धर्चे । अर्द्धर्चे वसाहोमम् । अर्द्धर्च इत्यर्द्ध – ऋचे । वसाहोमम् जुहोति । वसाहोममिति वसा–होमम् । जुहोत्यसौ । असौ वै । वा अर्द्धर्चः । अर्द्धर्च इयम् । अर्द्धर्च इत्यर्द्ध - ऋचः । इयमर्द्धर्चः । अर्द्धर्च इमे । अर्द्धर्च इत्यर्द्ध – ऋचः । इमे एव । इमे इतीमे । एव रसेन । रसेनानिक । अनिक दिशः । दिशों जुहोति । जुहोति दिशः । दिशं एव । एव रसेन । रसेनानिक । अनक्त्यर्थो । अर्थो दिग्भ्यः । अथो इत्यथो । दिग्भ्य एव । दिग्भ्य इति दिक् – भ्यः । एवोर्जम् । ऊर्ज ए रसम् । रसमव । अवं रुन्धे । रुन्धे प्राणापानौ । प्राणापानौ वै। प्राणापानाविति प्राण – अपानौ। वा एतौ। एतौ पंशूनाम्। पशूनाम् यत् । यत् पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् वानस्पत्याः । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । वानस्पत्याः खलुं । खलु वै। 59 (50/61)

TS 6.3.11.4 - Kramam वै देवतया । देवतया पशवः । पशवो यत् । यत् पृषदाज्यस्य । पृषदाज्यस्योपहत्यं । पृषदाजस्येति पृषत् – आज्यस्य । उपहत्याह । उपहत्येत्युप – हत्यं । आह वनस्पतये । वनस्पतयेऽनु । अनु ब्रूहि । ब्रूहि वनस्पतये । वनस्पतये प्र । प्रेष्यं । इष्येति । इति प्राणापानौ । प्राणापानावेव । प्राणापानाविति प्राण – अपानौ । एव पशुषु । । " "। " "। पशुषु दधाति । दधात्यन्यस्यान्यस्य । अन्यस्यान्यस्य समवत्तम् । अन्यस्यान्यस्येत्यन्यस्य - अन्यस्य । समवत्तर् समवद्यति । समवत्तमिति सम् - अवत्तम् । समवद्यति तस्मात् । समवद्यतीति सम् - अवद्यति । तस्मान् नानारूपाः । नानारूपाः पश्वः । नानारूपा इति नाना – रूपाः । पशवो यूष्णा । यूष्णोप । उप सिञ्चति । सिञ्चति रसः । रसो वै । वा एषः । एष पशूनाम् । पशूनाम् यत् । यद् यूः । यू रसम् । रसमेव । एव पशुषु । पशुषु दधाति । दधातीडाम् । इडामुपं । उपं ह्वयते । ह्वयते पशवः । पशवो वै। वा इडा । इडा पशून् । पशूनेव । एवोप । उप ह्रयते । ह्रयते चतुः । चतुरुप । उप ह्रयते । ह्रयते चतुष्पादः । 60 (50/57)

चतुष्पादो हि । चतुष्पाद इति चतुः – पादः । हि पश्चः । पश्चो

यम् । यम् कामयेत । कामयेतापशुः । अपशुः स्यात् । स्यादिति ।
इत्यमेदस्कम् । अमेदस्कम् तस्मै । अमेदस्कमित्यमेदः – कम् ।
तस्मा आ । आ दद्ध्यात् । दद्ध्यान् मेदोरूपाः । मेदोरूपा वै ।
मेदोरूपा इति मेदः – रूपाः । वै पश्चः । पश्चो रूपेण । रूपेणैव ।
एवैनम् । एनम् पशुभ्यः । पशुभ्यो निः । पशुभ्य इति पशु – भ्यः ।
निर् भजित । भजत्यपशुः । अपशुरेव । एव भवित । भवित यम् ।
यम् कामयेत । कामयेत पशुमान् । पशुमान्थ् स्यात् । पशुमानिति
पशु – मान् । स्यादिति । इति मेदस्वत् । मेदस्वत् तस्मै । तस्मा आ ।
आ दद्ध्यात् । दद्ध्यान् मेदोरूपाः । मेदोरूपा वै । मेदोरूपा इति

TS 6.3.11.5 - Kramam

अस्मै प्रशून् । प्रशून्व । अवं रुन्धे । रुन्धे प्रशुमान् । प्रशुमानेव ।
प्रशुमानिति पर्शु – मान् । एव भवति । भवति प्रजापतिः ।
प्रजापतिर् यज्ञम् । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । यज्ञमसृजत ।

मेदः – रूपाः । वै पश्वः । पश्वो रूपेण । रूपेणैव । एवास्मै ।

असृजत सः । स आज्यम् । आज्यम् पुरस्तात् । 61 (50/58)

TS 6.3.11.6 - Kramam

पुरस्तादसृजत । असृजत पशुम् । पशुम् मद्ध्यतः । मद्ध्यतः पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् पश्चात् । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । पश्चात् तस्मात् । तस्मादाज्येन । आज्येन प्रयाजाः । प्रयाजा इज्यन्ते । प्रयाजा इति प्र – याजाः । इज्यन्ते पशुना । पशुना मद्ध्यतः । मद्ध्यतः पृषदाज्येन । पृषदाज्येनानूयाजाः । पृषदाज्येनेति पृषत् - आज्येन । अनूयाजास्तस्मात् । अनूयाजा इत्यनु – याजाः । तस्मादेतत् । एतन् मिश्रम् । मिश्रमिव । इव पश्चाथ्सृष्टम् । पश्चाथ्सृष्टज् हि । पश्चाथ्सृष्टमिति पश्चात् –सृष्टम् । ह्येकादश । एकादशानूयाजान् । अनूयाजान्. यजति । अनूयाजानित्यनु – याजान् । यजित दश । दश वै । वै पशोः । पशोः प्राणाः । प्राणा आत्मा । प्राणा इति प्र – अनाः । आत्मैकाद्राः । एकादशो यावान् । यावानेव । एव पशुः । पशुस्तम् । तमनु । अनु यजित । यजित घनित । घन्ति वै । वा एतत् । एतत् पशुम् । पशुम् यत् । यथ् सम्(2)ज्ञपयन्ति । सम्(2)ज्ञपयन्ति प्राणापानौ । सम्(2)ज्ञपयन्तीति सम् – ज्ञपयन्ति ।

षष्ठ काण्डे - तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

प्राणापानौ खलुं । प्राणापानाविति प्राण – अपानौ । खलु वै ।

वा एतौ । एतौ पर्शूनाम् । पर्शूनाम् ँयत् । यत् पृषदाज्यम् ।

पृषदाज्यम् ँयत् । पृषदाज्यमिति पृषत्–आज्यम् ।

यत् पृषदाज्येनं () । पृषदाज्येनानूयाजान् । पृषदाज्येनेति

पृषत् – आज्येनं । अनूयाजान् यजित । अनूयाजानित्यनु – याजान् ।

प्व पर्शुषु । पर्शुषु दधाति । दधातीति दधाति ॥ ६२ (५६/६९)

(ध्निन्ते – यन्तम् – खलुं – चतुरुपं ह्रयत – आज्यम् – यत्

पृषदाज्येनं – षट् च) (२११)

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 6.3)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :
ा
(चात्वालाद् – देवानुपैति – मुञ्चति – प्रह्नियमाणाय – पर्यग्नि –

ा
पशुमालभ्य – चतुष्पादो – द्विषष्टिः)

First and Last Padam of Third Prasnam of 6th Kandam

(चात्वालात् – प्रशुषु दधाति)

॥ हरिः ओं ॥

॥ षष्ठ काण्डे तृतीयः प्रश्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥

षष्ठ काण्डे - तृतीयः प्रश्नः (TS 6.3)

<u>Details of Panchati, Padam and Krama Vaakyam for</u> <u>Kandam 6, Prasanam 3 (TS 6.3)</u>

	Panchati	Padams	<u>Krama</u>
			<u>Vaakyam</u>
Anuvakam 1	6	314	370
Anuvakam 2	6	300	348
Anuvakam 3	6	319	386
Anuvakam 4	9	442	499
Anuvakam 5	4	218	245
Anuvakam 6	4	210	229
Anuvakam 7	5	268	323
Anuvakam 8	4	187	225
Anuvakam 9	6	296	338
Anuvakam 10	6	295	350
Anuvakam 11	6	306	362
Total →	62	3155	3675